

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Rdeči torpedo

Mirne vesti lahko rečemo že danes, da konferenca v Nyonu, ki so jo sklicali zato, da bi se onemogočilo »piratstvo po Sredozemskem morju«, skrajno napetega mednarodnega položaja ne bo izboljšala, ako bosta Italija in Nemčija vztrajali na stališču, da se je pod sedanjimi pogoji nikakor ne moreta udeležiti. Konferenca bo sicer lahko brez Italije in Nemčije sklenila določene ukrepe, kar se tiče varnosti pomorske plovbe po Sredozemskem morju, toda če Italija teh predlogov ne bo mogla ali hotela sprejeti, jih bodo morale države, ki bi na te sklepe pristale, izvajati s silo mimo volje ali celo proti volji tiste države ali držav, ki bi teh sklepov ne priznale ali pa bi jih priznale samo pogojno. Do to ne bi bila nobena rešitev, ki bi dosegla svoj namen in olajšala oziroma pospešila delo na pomiritvi Evrope, ki jo je do dna razburkala španska državljanska vojna, je pač jasno na prvi pogled.

Vprašanje je, kdo je kriv, da je nyonska konferenca, še preden se je sestala, obojena na neuspeh, oziroma na to, da stori enostranske sklepe za varnost v Sredozemskem morju pred piratstvom in za pomirjenje vzvalovanega mednarodnega političnega ozračja, ki tega pomirjenja ne bodo dosegli? Nihče nima v rokah dokazov, ki bi bili res dokazi, čigave so podmornice, ki so v Sredozemskem morju potopile celo vrsto trgovskih ladij in napadle eno angleško vojno ladjo, pač pa je en del evropske javnosti, in sicer tisti, ki simpatizira z rdečo španijo, izrekel sum, da so bile italijanske podmornice. Na drugi strani pa je bilo že gotovo dejstvo, da bosta Italija in Nemčija sprejeli predlog, da se udeležita nyonske konference. Če bi bil kdo hotel na tej konferenci sprožiti vprašanje, katera velesila potaplja ladje, ki dovažajo valencijski vladni vojni material, bi se bilo to na tej konferenci lahko razjasnilo ali pa bi se bila konferenca razbila; na vsak način bi bil ustvarjen jasen položaj in bi bil vsakdo vedel, kdo je odgovoren za to, da ni mogoče v Sredozemskem morju zagotoviti svobode pomorske plovbe. To je tudi namen angleške in francoske vlade, ki sta dali iniciativo za to konferenco.

Kar naenkrat pa je bil svet presenečen, ko je sovjetska vlada v Rimu vložila noto, v kateri Italijo naravnost dolži, da njene podmornice vrše v Sredozemskem morju piratstvo, in zahteva za potopljene ruske ladje zadoščenje in odškodnino. Ves svet je to takoj razumel kot torpediranje nameravane nyonske konference in ta vtič je danes postal gotovost, ko je sovjetska vlada vložila v Rimu drugi protest, ker je Italija njene trditve in zahteve a limine odklonila, kar pomeni, da hočejo sovjeti gnati zadevo do skrajnosti, to se pravi, do prekinitve diplomatskih odnosov in eventualnih protiučrepov vojaškega značaja v Sredozemskem morju. Ogorčenje, ki ga je za korak vzbudil v Londonu pa tudi v Parizu, je na vsak način bilo odkritosrečno, ker nihče, pa naj tudi Italijo sumi nekorektnega zdržanja v španski državljanski vojni in zavzema tudi načeloma v tej zadevi Italiji in Nemčiji nasprotno stališče, ne želi pooprstitve sedanjega položaja, še manj pa kakšnega mednarodnega konflikta, čigar rezultat bi po vsej priliki zmešal račune obeh evropskih blokov in rodil posledice, katerih tudi demokratične države ne žele. Prav nobenega dvoma ne more biti, da pomeni korak sovjetske vlade miru in mirnemu razpletu sovražno dejanje, storjeno prav z namenom, da se mirna rešitev položaja v Evropi sploh onemogoči ali pa da se izsili takšna rešitev španskega vprašanja, ki bi pomenila ponižanje Italije in Nemčije ter njuno izolacijo, tako da bi sovjeti na Daljnem vzhodu dobili proste roke. Zato mora tudi tisti človek, ki smatra Italijo za krivo nesigurnega položaja v Sredozemskem morju, korak sovjetske vlade smatrati kot torpediranje mirnega prizadevanja Evrope.

Kdor želi pravično in nepristransko presojati baš to vprašanje, ki ga Sovjeti najbolj forsirajo, kdo namreč potaplja trgovske ladje, ki oskrbujejo Valencijo z orožjem, petrolejem in živečem, ne more že danes kar tako trditi, da so to italijanske ali morebiti nemške podmornice. Kdor verjame tisku, ki je v službi ljudske fronte, kakor je na primer tudi velik del belgrajskega tiska, ta bo seveda moral krivdo vračati na Italijo ali na Nemčijo. Toda kdor bere še druge liste, kakor na primer »Morning Post«, ki nikakor ne simpatizira z Italijo, ampak jo je za časa abesinske vojne od vseh angleških listov najbolj ljuto napadala, ali pa »Journal de Geneve« ali pa poljske liste, bo spoznal, da so si v tej zadevi, kakor tudi v podobnih, gotovi listi in stranke ustvarili svoje mnenje enostavno po svojih političnih simpatijah, tako da tudi v zadevi piratstva v Sredozemskem morju še nikakor ni izrečena zadnja beseda o tem, kdo je dejanski krivec. So namreč prav ugledni glasovi, ki pomorskih zločestev v Sredozemskem morju ne dolžijo Italije in Nemčije, ampak sovjetsko Rusijo in Valencijo, in sicer ne kar tako izlepa, ampak na podlagi indicijev, ki imajo zase vsaj toliko verjetnosti kakor nasprotna teza. Dejstvo je, da so še v vsakem trenutku, ko se je začelo mednarodno ozračje jasnit, nastopili Sovjeti in ga zopet skalili. Kdo se ne spominja senzacionalnih vesti, ki jih je lausirala Moskva, da so se namreč v Maroku izkrcale nemške čete, obenem pa so Nemcem skušale natvesti, da se je v Perpignanu osnovala francoska boljševiška vlada? Razburjenje je bilo takrat tako, da so se celo resni diplomati bali za mir. Sedanji položaj pa je takratnemu podoben za las. Tako nacionalisti kakor valencijska vlada imajo lastne podmornice, če pa je res, da te niso sposobne, da bi manevrirale pri Dardanelah, pa vemo, da so španski nacionalisti že ob začetku državljanske vojne dve podmornici kupili v Italiji. Če bi bili ti dve potopili rusko trgovsko ladjo, je čisto razumljivo, če je kapitan izjavil, da je podmornica imela vse oznake italijanske

Nadaljevanje na 2. strani

Kaj je delal Schmidt v Berlinu

Tri točke skrbijo Avstrijo:

1. hitlerjevsko gibanje, 2. Jugoslavija, 3. Mussolini

Berlin, 10. septembra. TG. Nemško časopisje šele danes poroča, da je bil avstrijski zunanji minister dr. Schmidt dva dni v Berlinu, in sicer kot gost generala Göringa, ki ga je povabil v svojo vilo na Schorfheide, kjer se je zbralo tudi nekaj drugih politikov, med njimi tudi italijanski veleposlanik in madžarski poslanik. Nemški listi poročajo, da je bil »razgovor med dr. Schmidtom in generalom Göringom nad vse prirečen« in da sta se oba državnika pomenila o številnih vprašanjih, ki tičejo obe državi in njune medsebojne odnose »v duhu pristranskega prijateljstva«. Dr. Schmidt je sicer odpotoval iz Berlina.

Ceprav ni prišla v javnost nobena razlaga o povodu tega potovanja v Berlin in o vsebini razgovorov, ki jih je minister Schmidt imel z generalom Göringom, ni težko uganiti, da je imel avstrijski državnik nalogo opozoriti generala Göringa, ki čedalje bolj stopa v ospredje pri vodstvu Nemčije, na težave, ki jih avstrijski vladni deli razmah hitlerjevskega gibanja po nekaterih pokrajinah in na posledice, ki nastajajo iz tega dejstva. Avstrijska vlada da bo morala podvzeti nekatere ostreje mere proti hitlerjevcem, ako svoje

jega gibanja ne ublaže in spravijo v sklad z državnimi zakoni. Hitlerizem je posebno močan na Štajerskem in na Koroškem, kjer se je utihotapil tudi že v državno upravo, kjer izpoveda pravoverno avstrijsko domovinsko fronto. Govorijo o možnosti, da bo avstrijska vlada spremenila nekaj višjih državnih uradnikov, ki so osumljeni hitlerjevskega delovanja. Schmidt je Göringu pojasnil, da naj te korake v Nemčiji ne razlagajo tako, kot da bi bili proti Nemčiji naperjeni.

Ako informacije ne lažejo, sta Schmidt in Göring govorila tudi o bližajočih se gospodarskih pogajanjih med Avstrijo in Jugoslavijo in je bilo avstrijskemu državniku zelo mnogo na tem, da izve za mnenje nemške vlade odnosno za obseg nemških interesov v tem pogledu. Avstro-nemška pogodba, ki je bila lani podpisana na Dunaju predvideva namreč, da mora biti zunanja politika obeh držav nemška in v kolikor mogoče istosmerjena.

Brez dvoma je Schmidta zanimalo tudi bližajoče se potovanje Mussolinija v Berlin in namen, ki ga to potovanje ima v sestavu nemško-italijanske zunanje politike. Avstrija je svojo

državno neodvisnost zgradila precej na italijanskem jamstvu in je željna vedeti, koliko je to jamstvo v najnovejših okoliščinah in v svitu italijansko-nemške zveze še vredno. Pravijo, da je dobil Schmidt od Göringa pomirljiva pojasnila.

Horthy v Avstriji

Dunaj, 10. septembra. AA. (Stefani) Madžarski kraljevski namestnik se je dopoldne odpeljal iz Poreča na Koroškem v Gradec, popoldne pa pa prispel na Dunaj. Prenočil bo na dunajskem madžarskem poslanstvu, jutri se pa odpelje v Budimpešto. V nasprotju s pričakovanjem se g. Horthy ne bo na Dunaju sestal z avstrijskimi uradnimi osebnostmi.

Badoglio obišče Pešto

Budimpešta, 10. septembra. AA. Stefani: Maršal Italije Badoglio, vojvoda Addis Abebe in načelnik glavnega generalnega štaba bo konec meseca potoval v Budimpešto, kjer se bo udeležil številnih lovov.

Konferenca proti „pomorskim razbojnikom“

Sredozemska konferenca brez Nemčije in Italije

Silno ostri predlogi Anglije in Francije

Zeneva, 10. septembra. c. Popoldne se je začela tukaj sredozemska konferenca, ki sta jo sklicali Anglija in Francija. Konferenca mora obravnavati vprašanje varnosti plovbe na Sredozemskem morju. Od povabljenih 12 držav jih je prišlo na konferenco samo devet.

Sejo je otvoril in konferenci predsedoval angleški zunanji minister Eden, ki je v daljšem govoru razlagal, zakaj je prišlo do te konference. Za vsako ceno je treba preprečiti dogodke, ki so se v zadnjem času dogodili v Sredozemskem morju. Treba je delati hitro in zato je ob koncu Eden predlagal, da naj se konferenca takoj spremeni v tehnično komisijo, ki bo v najkrajšem času izdelala podroben načrt.

Za Edenom je govoril Delbos, ki je slično kot Eden obrazložil, zakaj je francoska vlada zahtevala to konferenco.

Kot zadnji je govoril sovjetski zunanji minister Litvinov, ki je takoj ostro obsodil Nemčijo in Italijo, ker se nista udeležili konference. Za vsako ceno moramo preprečiti »piratstvo« in zato tudi Rusija sodeluje pri tej konferenci, dasi obžaluje, da valencijska vlada ni bila povabljena na to konferenco.

Ob 17.30 so bili govori končani in je bila javna seja končana. Sledila je tajna seja, ki je izvolila tehnično komisijo. Ta tehnična komisija bo pa zasedala kar v Zenevi in bo tam proučevala angleške in francoske predloge. Komisija bo najbrž že prihodnji teden predložila svoj načrt.

Potem pa se bo konferenca zopet sestala v Nyonu, kjer bo podpisan sporazum. Anglija in Francija bosta zopet povabili Italijo in Nemčijo, da naj prideta podpisat ta sporazum. Prav tako bodo sproti obveščali italijansko in nemško vlado o vseh praktičnih sklepih, ki bi bili med tem sprejeti.

Po zadnjih vesteh bi tehnični odbor konference razdelil Sredozemsko morje v tri pasove. Samo v prvem pasu bi smele pluti podmornice. V drugem in tretjem pasu pa bo točno določena proga za parnike. Tretji pas bi bil stalno pod stražo vojnih ladij, ki bi ščitile vse parnike, ki bi vozili na progi v tem pasu. Nobena podmornica ne bi smela priti v ta pas.

Glasom nekaterih drugih vesti pa bo na Sredozemskem morju določena stalna pomorska pot, po kateri bodo morale pluti vse ladje, ki bodo hotele uživati zaščito. To pot bodo stalno nadzo-

rovali francoske in britanske vojne ladje, po večini torpedni rusilci. Velika Britanija bo od konference dobila vsa pooblastila za organizacijo varnosti na Sredozemskem morju. Angliji ni za to, da na tej konferenci ugotovi napadalec in da jih postavi na zatožno klop, temveč hoče storiti le to, da se v bodoče roparski napadi na tuje ladje ne ponovijo več. Podmornica, ki bi se skušala ovirati mirno plovbo, bo takoj uničena, ne da bi se povpraševalo za njeno narodnost.

Angleški tisk

London, 10. septembra. b. Britanski tisk piše, da za zavarovanje pomorske poti v Sredozemskem morju ne bo potrebno znatnejših okrepitev angleških in francoskih pomorskih sil. Po poročilih »Daily Maila« je zamišljeno, da se vsidra na vsakih 50 milj nekaj rusilcev, ki bi imeli strogo povelje, da prisilijo vsako podmornico v Sredozemskem morju, ki jo najdejo ali srečajo, da razobesi svojo zastavo, v primeru napada pa bi prišle angleške vojne ladje na pomoč ogroženim ladjam ter z vsemi sredstvi prisilile dotično podmornico, da odplove v najbližje francosko ali britansko pomorsko oporišče, oziroma jo bodo uničile. »Morning Post« sicer trdi, da bodo istočasno ustanovljene tudi letalske eskadre, ki bodo imele svoja oporišča v francoskih lukah. V političnih krogih smatrajo etališče Italije in Nemčije do konference v Nyonu kot veliko taktično napako. Posledica etališča obeh držav je le ta, da bosta Anglija in Francija še bolj okreplili svoje sodelovanje. Vsakomur je tudi jasno, da sta Berlin in Rim samo iskala povod, da jima ni bilo treba v Nyonu.

Prelom med Italijo in Rusijo

Vatikansko mesto, 10. septembra. TG. Vatikansko glasilo »Osservatore Romano« piše o mednarodno-političnem položaju, ki je nastal zaradi spora med Italijo in sovjetsko Rusijo glede plovbe na Sredozemskem morju. »Osservatore Romano« trdi, da je treba vsak trenutek pričakovati preloma med obema državama. Italijanska vlada da je pripravljena prijateljsko pogodbo, ki je bila svoje dni sklenjena med Italijo in sovjetsko Rusijo, preklicati in razveljaviti ter istočasno svoje

Dr. Stojadinović potuje v Ženevo

Včeraj pri knezu - namestniku

Belgrad, 10. septembra. AA. Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Milan Stojadinović je v spremstvu svojega kabinetnega šefa dr. Dragana Protiča odpotoval na Bled. Dopoldne je predsednika vlade sprejel v avdienco na Brdu knez-namestnik Pavle.

Belgrad, 10. septembra. AA. Odposlanstvo jugoslovanske kraljevine na 18. rednem zasedanju skupščine Zveze narodov, ki se prične v Zenevi 13. septembra t. l., je sestavljeno tako-le:

predsednik odposlanstva in prvi odposlanec dr. Milan Stojadinović, predsednik vlade in zunanji minister;

odposlanca dr. Božidar Purić, pooblaščen minister v Parizu in dr. Andrej Gosar, minister v pokolu. — Namestnika odposlancev dr. Ivo Subotić, pooblaščen minister in stalni delegat pri Zvezi narodov ter dr. Ivo Andrić, zastopnik pomočnika zunanjega ministra; strokovnjaki dr. Slavko Stojković, profesor visoke trgovske šole in državni zastopnik pri mednarodnih sodiščih, ter dr. Stojan Gavrilović, predstojnik oddelka za Zvezo narodov v zunanjem ministrstvu.

Prva seja v Ženevi

Zeneva, 10. septembra. c. Dopoldne se je sestala svet ZN na prvo sejo, ki je bila tajna. Seji je predsedoval predsednik valencijske vlade Negrin. Kot predsednik sveta ZN bo Negrin predsedoval tudi prvi seji skupščine Zveze narodov v ponedeljek.

Prvi problem, ki ga bo načel svet ZN, bo palestinsko vprašanje. Takoj nato pa bodo obravnavali kitajsko noto in se bodo najbrže zedinili na postopek, ki ga je kitajska vlada predlagala že v letu 1933 ob prvi kitajsko-japonski vojni za Sanghaj. Takrat je kitajska vlada v sporazumu z Zvezo narodov predlagala komisijo 23 zastopnikov vseh držav, ki so zainteresirane na Kitajskem. V tej komisiji je zastopana tudi ameriška vlada. Baje hoče kitajska vlada na ta način potegniti tudi ameriško vlado v presojo epora.

mu poslaniku v Moskvi sporočiti, naj nemudoma zapusti sovjetsko prestolnico. Zelo verjetno pa je tudi, da se sovjetska Rusija sama peča z mislijo, da prekine odnose z Italijo in da bo tretja nota, ki jo namerava sovjetska vlada poslati italijanski vladi glede očitka torpediranja sovjetskih trgovskih ladij po italijanskih bojnih ladjah, vsebovala že sporočilo, da sovjetska Rusija prekineja diplomatske odnose z ozirom na to, ker Italija ni upoštevala sovjetskih želja po preiskavi in odškodnini.

Vznemirjenje v Rimu

Rim, 10. septembra. b. Iz poluradnega italijanskega vira prihajajo vesti, da Italija v nobenem slučaju ne bo priznala sklepov tako imenovane konference v Nyonu, ker ona na tej konferenci ne sodeluje. V krogih italijanske vlade vlada velika skrb zaradi tega, ker bi mogla Velika Britanija eventualno dovoliti ali celo poklicati sovjetske pomorske sile, naj sodelujejo v zavarovanju sredozemske poti, zaradi česar bi moglo neizbežno proti do velikih in resnih sporov, ker bi italijanska vlada sovjetske ladje v Sredozemskem morju v kakršnikoli funkciji smatrala za navadno izzvanje.

Zemunska vremenska napoved: Postopno polabljanje vremena. Oblaki prodirajo s severozahoda na jugovzhod in bodo najbrže zajeli vso državo. Tu pa tam bodo nevihte a hudimi plahami. Toplota bo znatno padla, posebno v zahodni polovici.

Dunajska vremenska napoved: Zelo hladno in deževno vreme.

Zagrebska vremenska napoved: Povečanje oblačnosti, topleje, deževno.

Rdeči torpedo

(Nadaljevanje s 1. strani)

ladje te vrste. In če so na teh podmornicah morebiti italijanski ali nemški specialisti pristojni, se sovjeti nimajo nad tem ničesar pritoževati, ker je znano, da so bili tisti piloti, ki so pred časom metali bombe na eno italijansko vojno ladjo in na dve nemški vojni ladji v španskih vodah, na katerih so povzročile številne žrtve, ruski pristojniki, ako ne naravnost člani ruske rdeče armade same.

Zelo sumljiv je tudi napad na angleški rušilec »Havock«. Kakšen interes naj bi imeli španski nacionalisti ali pa Italija, da skušajo torpedirati angleško vojno ladjo, ko pa vemo, da obvede sil danes polagata največjo važnost na to, da sta z Anglijo v dobrih odnosih, ker je to le v korist nacionalistični stvari v Španiji, za katero je najboljša garancija zmage blagohotna nevtralizacija Anglije. Težko bo prepričati človeka, ki zna politično misliti, da so Španci ali Italijani hoteli na ta način krvavo izzvati Veliko Britanijo, na katero morata danes najbolj računati in tudi dejansko računata. Zločine v Sredozemskem morju na vsak način vrši tisti, kateremu to koristi, ali pa bi morali predpostavljati, da je Italija neumnost, kar v resnici ni, kakor vemo. Petdeset ur potem, ko je bil »Havock« napaden pred Alžirjo, se je španska rdeča torpedovka »C4« poškodovana pojavila v francoskem pristanišču Bordeaux. To je natančno v času, ki ga rabi taka torpedovka za pot iz Alžira v Bordeaux. Kar pa se tiče trgovskih ladij, niso niti sovjeti niti druge sile do danes mogle konkretizirati točnih okoliščin podmorskih napadov in se morajo smatirati še danes kot nepojasnjeni. Tisti, ki je prepričan, da sovjeti v sedanjem trenutku v Evropi ne delajo in ne želijo ničesar drugega kakor to, da v interesu zmage rdeče Španije in sovjetskih svetovno-političnih namenov onemogočijo mir, bo brezdvomno napravil zaključek, da je piratstvo v Sredozemskem morju delo obeh rdečih zaveznic, ki sta stvar spretno aranžirali tako, da bi mogli teh zločinstev obdolžiti Italijo in Nemčijo oziroma špansko nacionalno vlado.

Sicer pa tisto resno francosko časopisje, ki ne sledi hujskaškemu pisanju tiska francoske ljudske fronte, čisto očito dolži Sovjete, da hočejo loviti v kalnem, vsaj kar se tiče nameravane nyonske konference. Hvas in »Times«, da ne omenjamo desničarskega časopisa, sta jasno opozorila na dejstvo, da so se listi ljudske fronte zelo bali, da ne bi na nyonski konferenci prišlo do sporazuma med Anglijo, Francijo in Italijo oziroma Nemčijo. Kdor ve, da francoska ljudska fronta tudi v mednarodnem oziru popolnoma sledi navodilom iz Moskve, bo tudi razumel, zakaj se ti listi hudujejo, da na to konferenco ni bila povabljen rdeča Španija. Ker Sovjeti niso mogli preprečiti sklicanja konference, so se pa vsaj v toliko potrudili, da so s svojim nastopom v Rimu onemogočili udeležbo Italije in Nemčije.

Vendar pa jim to ne bo veliko pomagalo, razen da bo ostal položaj napet in moten. Konferenca se bo vršila, nade sovjetske Rusije pa, da bi se spremenila v nekaj mednarodni tribunal, ki bi obsodil Italijo in Nemčijo, pa se po vsej priliki ne bodo izpolnile. Francoski neodvisni tisk odkrito pravi, da konferenca brez Italije in Nemčije ne bo dosegla svojega namena, in zato je opravljeno upanje, da se bo prej dosegel sporazum s tema dvema vele-silama, kakor da bi se izpolnile želje Moskve in Valencije, da bi se zaradi njiju in v njuno korist vnel svetovni požar.

Italija se opravičuje v Tokiu**Italijanski častniki pri Kitajcih — „manjše zlo“**

Tokio, 10. septembra. AA. Hvas: Zunanji minister Hirota je včeraj sprejel britanskega poslanika. Najbrž sta največ govorila o incidentu z britanskim poslanikom Hugessenom. Tudi italijanski poslanik Auriti je obiskal zunanje ministrstvo; pri tej priložnosti je s pomočnikom zunanjega ministra razpravljalo o varnosti italijanskih državljanov na Kitajskem.

Izvedelo se je, da skuša italijanska diplomacija zadnje čase utrditi svoje razmerje z Japonsko, izrabljajoč razburjenje, ki je nastalo v Veliki Britaniji zaradi napada britanskega poslanika na Kitajsko. Toda ta italijanska prizadevanja zadevo otežkočajo, ker se muje v Nankingu italijanski letalski instruktorji. Sedanjí razgovori med Italijo in Japonsko naj ta nesoglasja odpravijo. Italijani poudarjajo, da je navzočnost italijanskih instruktorjev v Nankingu manjše zlo za Japonske, ker bi drugače na njihovo mesto prav gotovo prišli instruktorji iz Sovjetske Rusije.

Boji pri Šangaju

Šangaj, 10. septembra. AA. Reuter: Pri davišnem obstreljevanju kitajskih postojank pri Futungu po japonskih vojnih ladjah in letalih, je znatno trpelo tudi več velikih stavb v tuji koncesiji. Kitajski strelci so zadelo bolniško ladjo Erikan Amaro, zasidrano blizu japonskega konzulata. Več kitajskih granat je padlo tudi na eklatišča v prietanišču, vendar niso zadele japonske admiralske ladje izum.

Japonci so davi začeli bombardirati odsek Siangvan pri Jangcepuju, toda pozneje so obstreljevanje prenesli na Futung. Japonci trde, da so za-

vzeli postojanke kakor jih je določal njihov načrt. Kitajci pa poročajo, da so Japonci izgubili celo nekatere izmed svojih dosedanjih postojank. Vseeno se trdi, da so Japonci ponekod prodrli.

Boji ob Mongoliji

Tokio, 10. septembra. AA. Hvas: Agencija Domej poroča iz Kalgana, da so japonske čete včeraj zavzele mesto Hangkao. Mesto je na poti med Tjencinom in Tatungom v pokrajini Sansi. Japonke čete prodirajo sedaj proti Tatungu.

Tokio, 10. septembra. b. Zaradi vedno obsežnejše zaplembe japonskih in korejskih ladij je vložila japonska in korejska vlada oster protest, v katerem zahteva, da Sovjetska Rusija takoj izpusti vseh 150 zaplenjenih ladij. Japonski tisk piše o veliki napetosti med Sovjetsko Rusijo in Japonsko in poudarja zlasti uverteto kitajske rdeče armade v vojsko centralne vlade na Kitajskem.

Australijo tudi skrbi

London, 10. septembra. b. Japonsko-kitajski spor, zlasti pa vest, da se japonsko brodogradništvo vedno bolj proti jugu ob kitajski obali in da se že nahaja med Hongkongom in Avstralijo, je prisilila avstralsko vlado, da izda uspešen program oboroževanja. Na raznih krajih bodo postavljene obalne trdnjave, zlasti pa na severni obali novega južnega Wellsa v New Castle in zapadni Avstraliji. V severni Avstraliji se bodo zgradila nova letalska oporišča, katerim bodo dodeljene nove letalske eskadre. Avstralija je naročila tudi municije in bomb za 100 milijonov angleških funtov.

Gospodarsko sodelovanje**med ČSR in Jugoslavijo**

Belgrad, 10. septembra. AA. Dne 9. in 10. t. m. je v prostorih jugoslovansko-čehoslovaške gospodarske zbornice v Belgradu zasedal skupni odbor čehoslovaške-jugoslovanske gospodarske zbornice v Pragi in jugoslovansko-čehoslovaške zbornice v Belgradu. Po soglasni ugotovitvi podrobnih navodil za načrtno in skladno delovanje obeh zbornic je odbor končal svoje delo. Časopisju je pa izročil naslednjo izjavo:

Skupni odbor je v popolnem soglasju sestavil popoln načrt skupnega dela obeh zbornic za nadaljno izpolnitev načrtnega in trajnega gospodarskega sodelovanja na vseh področjih obeh zvezniških dežel in bratskih narodov. Prepričan je, da bosta oboje zbornici z navdušenjem sprejeli ta načrt in kar moči vestno delali za njegovo izvedbo. Objektivni pogoji za to sodelovanje so zelo ugodni. Delovno področje prav široko. Obenem je mogoče upoštevati opravljene koristi čehoslovaškega kmetijstva in jugoslovanske industrije. To za obe državi koristno gospodarsko sodelovanje bo hkratu okrepilo tudi malo antanto, ki je najbolj zdrava osnova zunanje politike obeh dežel in ena izmed najbolj dragocenih pridobitev za ohranitev mira, zlasti v srednji in južozapadni Evropi. Vse kar pospešuje okrepitev teh stikov, pospešuje obenem poglabitev navedenega mira. Delo za nadaljno izpolnitev načrtnega in trajnega sode-

lovanja med Čehoslovaško in Jugoslavijo ne nasprotuje koristim nobenega drugega naroda. Nasprotno, prav v lepem skladu je s praviimi koristmi vseh narodov.

Trgovinska pogajanja s Francijo

Belgrad, 10. septembra. AA. 13. t. m. se začne trgovinska pogajanja med našo državo in Francijo v Parizu. Pogajanja se bodo v glavnem vršila v zvezi z obojestransko odpovedjo klirinške pogodbe, potekle konec avgusta, o ureditvi plačilnega prometa in določitvi novih kontingentov, ker so dosedanja veljala samo za leto 1937. V glavnem pričakujejo, da se bo pri teh pogajanjih posredilo dosegli ravnotežje v naši plačilni bilanci. V delegaciji so dr. Sava Obradović, načelnik oddelka za zunanjo trgovino v trgovinskem ministristvu; Jovan Radulović, načelnik carinskega oddelka v finančnem ministristvu; Edo Marković, generalni ravnatelj Prizada; g. Branjalac, višji svetnik ministristva za gozdove; Rado Stepanović, svetnik zunanega ministristva; Miodrag Ugričić, inspektor Narodne banke; dr. Slobodan Karić, pisar trgovinskega ministristva, kot tajnik našega zastopstva. Delegacija se odpelje v Pariz drevi.

Naši industrijalci na obisku v Milanu

Milan, 10. septembra. b. Včeraj je prispela večja skupina jugoslovanskih industrijalcev pod vodstvom jugoslovanskega generalnega konzula v Milanu. Ogledala si je največja industrijska podjetja v Milanu, nato pa je bila sprejeta v častnem salonu Palazzo Marino. Pozdravil jih je milanski župan, kateremu je odgovoril g. inž. Mihelčič, predsednik Zveze slov. inženirjev v Ljubljani. V svojem govoru je izrazil občudovanje zaradi izrednega napredka industrije v Milanu ter zaradi velikega reda in discipline, ki ga je ustvarila fašistična Italija. Potem so jugoslovanski gospodarstveniki položili vence na spomenik milanskih vojakov, ki so padli v svetovni vojni.

Drobne domače in tuje**Stanković in Sinkovčeva po 15 let robije**

Ljubljana, 10. sept.

Na popoldanski razpravi se je najprej nadaljevalo zaslišanje še nekaterih prič, nakar je sledilo čitanje raznih listin in zapisnikov. Po govornih državnega tožila, ki je zahteval strogo kazen za oba obtožena, in obeh branilcev je sledila po kratkem posvetovanju velikega senata sodba. — Senadni predsednik g. Brelih je bil čital med grobnosti obtožena. Oba obtožena Ivan Stamenković in Katarina Sinkovčeva sta bila obsojena zaradi zločinov umora, storjenega s tem, da je prvi umoril Janeza Sinkovega po zrelom preudarku, druga pa, da je ta umor zasnovala, vsak na 15 let robije in v trajno izgubo državljanstva. V kazni se jima vsteje preiskovalni zapor. Oba sta kazni sprejela in Sinkovčeva se je pri tem prav činično nasmejala. Državni tožilec pa je bil ob 21 končana.

Belgrajski velesejem bo danes odprt

Belgrad, 10. septembra. m. Jutri bo v prisotnosti trgovinskega ministra dr. Vrbanića in več drugih ministrov odprt prvi belgrajski velesejem. Države, ki so postavile na tem velesejumu svoje paviljone, so poslale na otvoritve posebne delegacije. Tako prispe jutri v Belgrad italijanski minister brez listnice Alberto Pirelli, znani italijanski gospodarstveni strokovnjak, ki bo otvoril italijanski paviljon ter imel ob tej priliki govor o italijansko-jugoslovanskem gospodarskem zblizanju. Madžarska delegacija, ki jo vodi predsednik izvoznega zavoda Kunder, bo štela šest članov, med njimi bo tudi budimpeštanski župan. Posebne delegacije sta poslali tudi Čehoslovaška pod vodstvom bivšega poslanca dr. Vavrečka, ki je šef gospodarskega centra Male zveze v Pragi, ter Rumunija.

Spremembe**v sestavi senata**

Belgrad, 10. septembra. m. V januarju prihodnje leta bodo volitve za obnovitev polovice senatorjev od onih, ki so bili izvoljeni pred šestimi leti, dne 3. januarja 1932.

Odpadlo skupno 23 izvoljenih senatorjev, in sicer za mesto Belgrad Mihajlo Djurić, za dravsko ban. dr. Miroslav Ploj, podpr. senata, za saveko banovino črgovinski minister dr. Milan Vrbanić, bivši predsednik senata dr. Ljubomir Tomasić, Ljudevit Gaj, Peter Dobričić, Franc Kukuljević-Sakcinski, bivši minister dr. Stanko Šverljuga, za donavsko banovino Ljubomir Vidaković, dr. Djuro Kotur, Milan Popović, Kosta Timotijević, Stevan Mihelčič, za primorsko banovino dr. Uroš Desnica, dr. Ivo Majstorović, za drinsko banovino Pavle Ulavić, za moravsko banovino Dimitrije Ilić, za vardarsko banovino Vaso Bogorjević, Voja Protić, dr. Džafer Sulejmanović. Iz zetske banovine ne odpade nihče in tam ne bo senatorskih volitev.

Dne 9. januarja 1932 je bilo imenovanih 25 senatorjev, ki jim dne 9. januarja 1938 zaradi poteka šestletne dobe poteče mandat ter lahko hrona na njihovo mesto imenuje nove senatorje ali pa njihova imena obnovi. V to vrsto senatorjev spadajo: dr. Izak Alkalaj, Jovan Altiparmaković, Jovo Banjanin, Osman Vilović, Bogdan Gavrilović, dr. Georg Grassl, Milutin Dragović, dr. Momčilo Ivković, Sandija Karamahmedović, Tomo Kovačević, dr. Sava Ljubibratić, dr. Želimir Mažuranić, ki je sedanjí predsednik senata, Mehmed Begović-Sesdin, Saleh Muhić, bivši predsednik senata dr. Ante Pavelić, Daka Popović, Krsta Smiljanović, Janko Samurović, Svetozar Tomić, dr. Oton Frančević, Ivan Hribar, dr. Josip Šilović, dr. Benjamin Šuprina in dr. Vilko Trinajstić.

Razkroj v JNS

Belgrad, 10. septembra. m. Poslanec Aleksander Lazarević, ki je pripadal klubu JNS, je izstopil iz svojega kluba ter prevzel nase nalogo, da med poslanci JNS organizira v skupščini nov klub — klub pristašev Dimitrije Ljotića. Več poslancev JNS mu je baje obljubilo svojo podporo in vstop v njegov klub. Kakor se vidi, se je torej prišla med poslanci JNS zopet nova cepitev. V zvezi s tem je zanimivo tudi to, da dajeta v Belgradu senatorja Ivan Pucelj in dr. Albert Kramer popolnoma nasprotujoče si izjave o politiki JNS v Sloveniji. Pucelj in dr. Kramer pri tem drug drugemu prav nič ne priznata, tako da se v belgrajskih političnih krogih ve, kako nastajajo spori v JNS v Sloveniji, medtem ko v Ljubljani v JNS to skrbno prikrivajo. Glavni spori obstojajo v tem, kako bi se JNS, ki je popolnoma brez vsake smernice, znašla v kakšni novi smeri, vendar pa je vsak poskus zman, ker voz JNS je tako zavožen, da se sploh ne bo dal več premakniti v nobeno smer.

Osebnosti

Belgrad, 10. septembra. m. K okrajnemu sodišču v Celju je prestavljen za pisarniškega uradnika X. skup. Josip Gregorić, doslej zvanikan pri okrajnem sodišču v Laškem; k okrajnemu sodišču v Velike Lašče je prestavljen za kancelista X. skup. Josip Sedonja, zvanikan okrajnega sodišča v Murski Soboti; k okrajnemu sodišču v Ložu je prestavljen za kancelista X. skup. Angela Pucelj, zvanikan na okrajnem sodišču v Noyem mestu; k okrajnemu sodišču v Ribnici je prestavljen za kancelista X. skup. Irena Apatić, zvanikan okrajnega sodišča v Dol. Lendavi; k okr. sodišču v Sevnici je prestavljen za pisarniškega uradnika X. skup. Fran Sečelj, zvanikan okrajnega sodišča v Mariboru; k okrajnemu sodišču v Ljubljani je prestavljen za pisarniškega oficijala VIII. skup. Franc Rigler, doslej v Ribnici.

Belgrad, 10. septembra. m. Iz Vrška je prestavljen Franc Svečnik, uradnik IX. skup., v železniške delavnice v Mariboru.

Belgrad, 10. septembra. m. V Zenicu sta prišla danes minister za gozdove in rudnike Djura Janaković in prosvetni minister Stošović, ki sta prisostvovala otvoritvi nove električne centrale za železarno v Zenici. Ob tej priliki je imel minister Janaković govor, v katerem je poudarjal trud sedanjice vlade za izboljšanje gospodarskega položaja naše države.

Belgrad, 10. septembra. m. Na dirkališču na Cukariji v Belgradu bo 12. t. m. razstava konj, ki bo trajala dva dni. Prireditvenemu odboru predseduje pomočnik kmetijskega ministra Milan Novaković. Na razstavi bo tudi več slovenskih konj.

Anarhisti v Gijonu**Sovjetski general in konzul ubita
Splošno plenjenje**

Salamanca, 10. septembra. AA. DNB: Posebni dopisnik nacionalističnega poveljstva poroča, da je v Asturiji sedaj prevzel vso oblast voditelj skrajnih ekstremistov Berlamina, ki se je že proslavil za časa upora v oktobru 1934. Ti ekstremisti so proglasili popolno neodvisnost Asturije.

V Gijonu je zavladala panika, ker so pobegnili nekateri člani vlade. Hiše premožnejših meščanov so ekstremisti oropali. Dragocenosti so prenesli na tri parnike, ki pod polno paro čakajo v pristanišču.

Ubili so tudi sovjetskega konzula in sovjetskega generala in več jetnikov iz pokrajine Santander.

Po poročilih iz Gijona so tamkajšnji oblastniki ukazali zadnje dni ustreliti več ko 400 oseb. Med njimi je tudi nekaj uglednih politikov ljudske fronte. Vse kaže, da so anarhisti popolnoma gospodarji položaja in da skušajo na vsak način preprečiti izselitev prebivalstva iz Gijona.

Iz istega vira se je izvedelo, da so zadnje dni oplenili več ko tisoč stanovani.

Po bojiščih

Bilbao, 10. septembra. AA. Radio »España« poroča, da je bila bitka med nacionalističnimi in republikanskimi vojnimi ladjami kratka, ker je bila križarka »Libertad« poškodovana in so se vse marksiistične ladje morale hitro umakniti.

Salamanca, 10. septembra. AA. DNB: Nacionalistično uradno poročilo pravi, da so na leonski

Streljanje pri Gibraltaru

Gibraltar, 10. septembra. b. V bližini Riva de Sel je nacionalistična pomožna križarka ustavila angleško ladjo »Stanford« ter jo prisilila, da je odplula v Bilbao. Po vestih iz Alžira so tamkajšnje baterije streljale proti španskemu nacionalističnemu letalu, ki je preganjalo švedsko trgovsko ladjo »Jadane«, ker se je pojavilo nad francosko cono.

Pariz, 10. septembra. b. Po vestih iz San Sebastiana se je potopila v kartaginskih luk valencijska križarka »Liberta«, ki je bila v pomorski bitki v bližini Alžira močno poškodovana od nacionalističnih granat.

Rdeča poročila

Valencia, 10. septembra. AA. Hvas: Ministrstvo za narodno obrambo je objavilo, da je sovražnik včeraj ves dan pritiskal na severni fronti vzdolž obali, vendar je bil odbit. V odseku Pola de Gerdon je sovražnik zavzel Penas Blancas in Magdaleno.

Poročilo potrjuje, da je prišlo do bitke med »Canarias« in »Libertad« in je en strel zadel nacionalistično križarko.

Starinska izkopavanja v Ptuj

Arheološka izkopavanja za mestnim pokopališčem in na Panorami

Temelji kopališča rimske podeželske vile za mestnim pokopališčem v Ptuj.

Ptuj, 9. septembra.

Ze dolgo se ni Muzejsko društvo v Ptuj tako živahno udeleževalo kakor letos. V prvi vrsti se moramo zahvaliti kraljevi banski upravi v Ljubljani, ki je s svojo izdatno podporo pokazala, kako pospešuje znanstvena stremeljenja ptujskega muzeja, ki brez dvoma prednjači pred vsemi drugimi takimi krajevnimi ustanovami Slovenije, a je s tem tudi olajšala budo brezposelnih, ki so tu v prvi vrsti našli delo in zaposlitev. Ne ememo pa pozabiti očetov minoritov, ki se niso ustrašili naših kopačev in dali celo svoje obdelane njive Muzejskemu društvu na razpolago. Pod strokovnim vodstvom našega starega prijatelja in znanstvenika dr. Mihovila Abramida, ravnatelja drž. arheološkega muzeja v Splitu, se je pred 14 dnevi začelo delo na minoritskih njivah tik ob zidu mestnega pokopališča, kjer je že l. 1898-99 kopal V. Kohaut in našel 26 skeletnih in 159 grobov z žarami. Razen teh je takrat odkril mnogo mramornatih plošč, razbite opeke, glinaste posode, kakor tudi njih ostanke in maske iz žgane ilovice. Našli so tudi matriko iz gline v obliki medalje s premerom 9 cm. Predstavlja nam boga rodovitnosti, posebno pa vina, Bakha. Vidimo ga na njej kot moža v zreli dobi z izrazito brado in dolgi lasmi na glavi. V desnici drži vrček pod očno grozdje vinske trte, v levici pa trsno palico. Na levi vidimo še z grozdem obloženo trto. Končno naj omenimo, da so našli še ostanke eh, razbit sarkofag, opeke najrazličnejših oblik in velikosti, kakor tudi zidovje iz rečnega kamena. Ob pokopališčnem zidu pod kotom od 60 stopinj so odkrili zid z debelino 1 m, ki je izginil med njivami. Na mnogih mestih se je dalo sklepati na rimsko zidovje. Vse to je odločilo, da je Muzejsko društvo sklenilo preiskati odtodni teren. Zupan dr. A. Remec, konservator Skrabar, prof. Alič in gvardijan g. p. M. Godina so skupno določili zemljišče bodočih izkopavanj.

Dr. Abramič je dal najprej izkopati dvoje poskusnih rogov. V zahodnem ni bilo skoraj nič pomembnega, v severnem pa ostanki pepelnatih grobov, fragmenti najrazličnejših posod in nekoliko okostij — orientiranih proti vzhodu in zahodu. Vsi so bili skoraj brez pridakov, samo pri enem je bila železna sulica, drugi pa je imel skromen pretan na prstancu in preprost bronast obeseč. Da imamo pred seboj starineke grobove najkasnejše rimske dobe, nam potrjuje skromen nakit in nekoliko fragmentov velikega starinskega sarkofaga iz barbarekega kamna. Na južnem delu so zadeli na več novejših okostij, ki so bila približno 100 let stara. Med temi je bila lobanja, katero so pri obdukciji razrezali na dva kosa. Ta okostja so najbrž pokopali ob kakim nalezljivim boleznim ali vojni, ker je bilo v vsaki jami najmanj štiri ali šest izmed njih.

Na obronku proti Grajanu, nadaljuje dr. Abramič, so zadeli na nekaj dobro ohranjenih zidov rimske vile iz II. in III. stoletja po Kr. Karakteristično je severno krilo v obliki podolgovate dvorane, ki je bila približno 16,80 m dolga in 4,60 m široka. Proti zapadu se dvorana razvija v polkrožno apsidno. Nekoliko ostankev rimskih opek v formatu 29x29 cm, to je 1 rimski čevljev v kvadratu, dokazuje, da so bili tukaj etebriči tako zvanih »suspensurae«, ki so nočili vzdignjeni pod. Bile so torej tukaj terme ali kopališče bogate rimske podeželske vile.

V praefuriju naloženi ogenj, oziroma topli zrak, je krožil skozi te suspensurae in ogreval pod. Daje je topli zrak šel skozi tubulae ob stenah ter enakomerno ogreval tudi stene teh prostorov, torej v današnjem smislu prava centralna kurjava. Tubulae so bile pritrjene izpod ometa s tako zvanimi T-žebliji, od katerih se je našlo nekaj komadov. Na ometu tubul je bila dobro vidna zelenobela slikarija na rdečem ozadju.

Izmed drobnih najdb je bilo mnogo keramičnih fragmentov, a tudi nekaj odlomkov posod in krožnikov iz tako zvane rdeče in črne terra sigillata. Rimski novci datirajo celo iz I. stol. po Kr., številnejši so pa iz Konstantinove dobe. Končno naj omenimo še, da so našli pri novejših okostjih močno oksidirano sepo. Pri natančnejšem pregledu se je izkazalo, da so bile v krpicu zaviti krajcarji iz Napoleonove dobe. Ljudska govorica pravi, da so bili tu izven zidovja pokopani vojaki, ki so bili usmrčeni po prekomerni uporabi. To bi se tudi skladalo s starostjo okostij in včasih ve ljudski glas poročati o dogodkih, ki jih zamolčijo kronike.

Letočasno je kopal s podporo kr. banske uprave ptujski domačin univ. prof. dr. Balduin Saria na Panorami, na kateri je odkril dr. M. Abramič l. 1911 precej velika poslopja in rimsko cesto. Važni so bili takrat reliefi tako zvanih Kabirov, ostanki kipov, reliefov, napisli Libera in Baccha, Silvana, Venere itd. Severnovzhodno je dr. Saria raziskoval l. 1913 ozemlje pod temi izkopavanji in odkopal ostanke raznega zidovja, fragmente neke kulne posode s kačjimi ročaji itd. Zanimiva je bila vrečica z denarjem in prstani iz dobe od Trajana do Antonina Pija.

Približno 20 m oddaljeno so bile ruševine rimskih vil s termami in lepo kanalizacijo. To je navedlo prof. Sario, da je nadaljeval v bližini svojega prejšnjega raziskovanja in napravil nekako sedlo, ki ga tvori grajski hrib in Panorama in kjer je vodila rimska cesta iz Poetoviae v Savario, dolg poskusni jarek. Ker je voda nanosila takem stoletji ogromne množine zemlje, se niso zadeli v globini 3 m na prvotno rimsko cesto. Zato se bo delo tam

še nadaljevalo. Le nekaj metrov navzgor so delavci zadeli na ruševine zelo močnega poslopja, katerega temelji, sestavljeni iz solidnih kvadrov, so celo 90 cm debeli. Morda je pred nami večja javna zgradba ali celo kako svetlišče, kar bi bilo brez dvoma zelo razveseljivo. Upamo, da nam bodo dela na tem mestu kmalu dala še več jasnosti.

Približno na polovici hriba, kjer se vrh položno zniža, je pokazal poskusni rov neko kanalizacijsko napravo vzdolž rimske ceste. Ta cesta vodi na

neko od dr. Abramida že l. 1913 odkrito cesto. Zdi se, da so poslopja »insulae« na Panorami, posebno pa v tesneje zazidanem delu, imela tudi ceste, ki so se križale v pravih kotih. Južno od ceste se je pokazalo čvrsto zidovje iz barbarskega apnenca, ki pripada skrbno zgrajenemu poslopju. Kanal sestoji iz ploščnatih opek ter do vznožja hriba. Na opekah je skoraj povsod značka QSP, v starem Poetoviju dobro znana trdnja.

Tudi tukaj najdemo med drobnimi najdbami vse polno keramičnih izdelkov najrazličnejših oblik in vrst. Pomembna je mala bronasta ptičja fibula-zaponka, ki je imela nekoč vložke iz emajla. Lep je nadalje odlomek neke steklene posode, tudi košenih lačnih igel in rimskih novcev je bilo med ruševinami.

Ceprav je kr. banska uprava s velikim umevanjem podprla letošnja izkopavanja, bo potrebno še mnogo sredstev, da se dokončno rešijo problemi, ki jih nam še skriva Panorama. Ob zaključku letošnjih zelo uspešnih izkopavanj je naša dolžnost, da se zahvaljujemo vsestranim učenjakom in kralj. banski upravi v Ljubljani za izkazano naklonjenost in g. grofu Herbersteinu, ki je omogočil arheološka izkopavanja na svojem ozemlju.

Medtem ko se trajajo dela na terenu, beleži muzej nove najdbe. V Prešernovi ulici 12 (Kolarč) so našli marmornat odlomek nekega rimskega, verjetno nagrobnega napisu, od katerega so žal ohranjene le besede

...S. VAL...

...ET. VO...

AJELIA... (Aelia ali Aemilianus).

Še ena najdba je zelo pomembna. Pri povečanju trgovine urarja Pinoze v Panonski ulici 5 so odkrili večji odlomek rimskega sarkofaga s kristalnim genijem.

Ker se večkrat dogaja, da se iz nevednosti včasih docela uničijo za znanost zelo dragocene najdbe, prosi Muzejsko društvo v Ptuj, da ga ob takih prilikah takoj obvesti ali sporoči najdbo mestnemu Ferkovemu muzeju.

A. S.

Umor posestnika Šinkovca pred sodniki

Ljubljana, 10. septembra.

Pred velikim senatom se je danes ob 8.30 pričela glavna obravnava o umoru marljivega posestnika Janeza Šinkovca, ki je postal žrtev zahrbtnega umora. Ta umor je že ob koncu maja vzbudil veliko senzacijo povsod po Poljanski dolini. Dne 25. maja med 21 in 22 je bil v mlinu umorjen posestnik Janez Šinkovec, ko je bil pravkar zatopljen v svoje delo in ga je bivši graničar Ivan Stamenković z veliko železno lopato z vso silo trikrat udaril po glavi, da se je nezavesten zgrudil na tla in kmalu nato umrl zaradi otrpnenja možganov.

Državni tožilec dr. Julij Fellahar je danes obtožil zločinca umora graničarja Ivana Stamenkovića, doma iz občine Dragovlje v nižnjem okraju, po poklicu kmeta, ki pa je več let služil pri graničarjih na naši meji, zlasti v Poljanski dolini. Stamenković je glavni obtoženec, poleg njega pa je bila na zatožni klopi tudi žena umorjenega Katarina Šinkovec, rojena 1893 v Malenskem vrhu, mati dveh fantov, starih 17 do 25 let. Navezala je leta 1933 nedovoljeno razmerje z graničarjem Stamenkovićem.

Prvega obtoženca je branil dr. Schley, obtoženko pa dr. Ivan Tavčar. Veliki senat so tvorili sodniki gg.: Ivan Brelih, a kot sododniki Anton Aveč, Rajko Lederhas, Fran Gorečan in Karel Javoršek. Dopoldnenska razprava, ki je bila mestoma živahna in dramatična, je odkrila vso ono globino moralne razdrapanosti, ki se je kot kuga zanesla tudi na deželo.

Obtoženi Stamenković priznava.

Po prečitani obtožnici je senatni predsednik mirno vprašal obtoženca Stamenkovića: »Ali ste razumeli obtožnico?« — »Nekaj razumel, nekaj ne,« je odvrnil jasno in govoreč slovenski a poseben naglasom. »Obdolženi ste, da ste 25. maja ponoči v Cabačah umorili posestnika Janeza Šinkovca. Priznate krivdo?« — »Priznam v celotnem obsegu.« Obtoženec je nato na razna predsednikova vprašanja najprej očrtal svoje življenje. Leta 1933 se je seznanil s Katarino Šinkovčevno. Hodil je mimo njenega doma, ko je nosil pošto iz Gorenje vasi na mejo. Vzdrževal je s Katarino stalno razmerje. Dajal ji je denar, sprva manjše zneske po 100 do 200 din, lani pa celo po 600 din mesečno. Posodil ji je po njegovem računu do 30.000 dinarjev. Lani je bil premeščen najprej v Koprivnico, pozneje pa v Piroto. Maja meseca letos pa je bil zaradi nekih nerednosti odpuščen iz službe. To ga

je potrla. Odpeljal se je iz Pirota v Ljubljano, od tu v Škofjo Loko. Tam je ostal na nedeljo, 23. maja, nakar je krenil peš proti Cabačam.

Predsednik: »S kakšnim namenom ste prišli tja?« Obtoženec odločno: »Samo zaradi denarja, da bi mi ga Katarina vrnila. V Škofji Loki se nisem skril. Prišel sem v Cabače, potkal sem in poklical Katarino. Šla sva v gozd, kjer sva sedela in jokala.«

»Kaj sta jokala?«

»Zato, ker sem izgubil službo. Dejal sem ji, da sta vsega tega kriva njen mož in sin, ki sta me ovadila komandi, da strežem možu po življenju.« Obtoženec se je nato izgovarjal, da ga je tiste dni močno tresla malarija, zato se tudi sam ne zaveda, kaj je počel. Noč je prečul v gozdu. Katarina mu je prinesla odejo. Drugi dan mu je prinesla čaja, jajc, kruha in 500 din. V splošnem pa je obtoženec akusl Katarino razbremeniti. — Predsednik: »Ali vam ni v gozdu rekla, da morate moža ubiti?« Obtoženec odločno: »Ne, samo jokala sva.« To izjavo je ponovno potrdil.

Obtoženec je nato opisal, kako je izvršil krvavo dejanje v mlinu. Tam so kolesa močno ropotala, da ga ni mogel slišati Šinkovec, ko je z lopato stopil v mlin. Oči v oči sta si stala, on pa je zamahnil. Trikrat je udaril. Predsednik mu je predložil, da je v preiskavi drugače govoril in da sta načrt za umor zasnovala z žensko. Predsednik ga je ponovno vprašal: »Ali vam je žena rekla, da morate moža ubiti?« Stamenković je sedaj epremenil prvotno izjavo in povedal odločno: »Rekla mi je. Drugače sem bil v takem stanju, kakor da bi bil na drugem svetu.«

Obtoženec je po zločinu krenil proti Škofji Loki, od tu v Reteče, kjer je prenočil do 6. junija 26. maja. Z Reteče se je z vlakom odpeljal v Zagreb, kjer se je prijavil pod napačnim imenom in je bil čez pet dni aretiran.

Šinkovčeva pravi, da je nedolžna.

Predsednik: »Katarina Šinkovec! Ste razumeli obtožnico? Ali ste kriva?« Obtoženka prav resolutno in glasno: »Nisem kriva tega, kar me dolže. Kriva sem samo, da sem tega le imela.« Svoj zagovor je dostikrat zasolila s kakimi drznimi pripombami in dovtipi. Naglo je govorila v donečem škofjeloskem, odnosno poljanskem narečju. Z možem se nisem razumela, ker sem jaz vesela in živa, on pa je bil mrtev. Priznala je, da je Stamenkoviću dolžna kvečjemu kakih 7000 din, ne pa 30.000. Doma je mož kuhal za sebe in družino, ona sama

Francoski železničarji skozi Slovenijo

Dne 6. t. m. je prišlo na Jesenice 22 francoskih železničarjev, ki so si najprej ogledali naše gorenske bisere Bled in Bohinj. Niso mogli dovolj prehovati naravnih krasot, osobito izvirke Save, Savice, blejsko jezero, idilično Bohinjsko jezero ter čistočo gorenskih vasi.

V Ljubljani so bili nastanjeni v hotelu Metropol ter so si ob tej priliki ogledali naše mesto. Zanimivosti mesta so si ogledali z vrha nebotičnika, obiskali so spomenik Ilirije ter si naposled ogledali našo vselejmo razstavo. Z zanimanjem so sledili opisu vsega razstavljenega, posebno pa v žasniki razstavi, kjer so v paviljonu tiskarne Ljubljanskih Novic imeli priliko videti napredek našega žasnikiarstva in tiska sploh. Na vselejmu jih je pozdravil ravnatelj g. dr. Dular, ki jim je ljubeznivo tolmачil pomen ljubljanskega vselejma za vse panoge našega gospodarstva in tehnike. Izrazili so se zelo pohvalno o smotreni ureditvi vseh paviljonov.

Skupino vodi načelnik žel. direkcije g. inž. Obrey. Po Sloveniji vodita skupino železniška uradnika gg. Delkin Danilo in Justin.

Obmejni slovenski tabor v Št. Ilju v Slov. goricah

Julij v nedeljo, 12. septembra bo v Št. Ilju v Slov. goricah tabor obmejnih Slovencev, ki bo učinkovita manifestacija za naše narodne in verske svetinje. Dopoldne bo sprejeto, vs. maša in pridiga na prostem in zborovanje, na katerem bodo govorili minister dr. M. Krek, prof. dr. F. Sušnik in mariborski podžupan Fr. Zebot. Popoldne po večernih nastop članov fantovskih odsekov in prosta zabava.

pa si je zase kuhala. Predsedniku je venomer zatrjevala: »Nikoli nisem Stamenkoviću govorila, da naj bi moža ubil ali ustrelil.«

Zasliševanje obeh obtožencev je trajalo dobri dve uri. Nato so sledile priče. Odvetnik dr. A. Jarc je kratko izjavil, kako je vodil ločitveno pravdo za obtoženko. Domači hlapec Jože Platiša je pripovedoval nekatere reči glede obtoženke. Zaslišana sta bila tudi sinova Janko Šinkovec, ki je prevzel gospodarstvo, in Mirko Šinkovec, trgovski vajenec.

Janko Šinkovec je 26. maja ob 6. jutraj prvi odkril umor in našel očeta mrtvega v mlinu. Materi je dejal: »Mama, ti si kriva!« Odvrnila mu je: »Toliko sem bila huda nanj, pa tega ne bi nikdar naredila.« Razprava je bila ob 14. prekinjena ter se je ob 16 nadaljevala.

Vseslovenski tretjedredni tabor

Julij 12. septembra se bo vršil v Ljubljani pri Sv. Franšku vseslovenski tretjedredni tabor. Zjutraj ob 8 pridejo tretjedredniki iz Brezij, kamor gredo danes prositi Marijo za uspeh in blagoslov tabora. Ljubljanski tretjedredniki bodo imeli v Franškovem domu v Šiški pripravljeno pokrepčilo za romanje.

Malopred 10 dopoldne bo slovesen sprejem prevzvišenega g. škofa dr. Gregorija Rožmana. Ob 10 pridiga in sv. maša prevzvišenega. Med sv. mašo bo ljudsko petje. Takoj po sv. maši podeli g. škof tretjedrednikom papežev blagoslov.

Po službi božji zborovanje pred cerkvijo sv. Franška. Govore sledeči govorniki.

G. France Terzaglav: Klicar velikega Kralja. G. Ludvik Serf: Katoliška odločnost tretjedrednika.

Dijak iz Ljubljane: Prižnica tiskane besede mora biti naša.

Popoldne ob pol 4. sklepna beseda. Govori g. p. dr. Odilo Mekinda O. M. Cap., provincial iz Škofje Loke. Po pridigi procesija s presv. Rešnjim Telesom. Med procesijo petje in rakovniška godba. Po procesiji zahvalna pesem in blagoslov s Najsvetejšim. Za sklep: Povsod Boga; petje in godba.

Dva je umoril alkohol

Ljutomer, 9. oktobra.

V sredo, na Marijin praznik so popivali fantje iz Stročje vasi v gostilni g. Puconja. Med fanti je prišlo do medsebojnega prepira. Nek delavec Korošec A. je v pijanosti izzival fante, ki so ga kratkomalo izrinili iz gostilniške sobe. V divji jezi je nato Korošec vrgel gostilniška vrata s tečajev, fantje so ga pa zopet hoteli vreči ven, takrat pa je Korošec z nožem sunil posestniškega sina Peveca Andreja v srce. Ranjeni Pevec se je takoj zgrudil na stol in po preteku pet minut je umrl. Takoj je bila poklicana orožniška postaja iz Ljutomera, ki je morilec Korošec prijel in ga vtaknila v zapor v Ljutomeru. Zjutraj pa je morilec našel v žepu nekega svojega sostanovaleca, ki ga takrat ni bilo v zaporu, britev in si z ujo dvakrat prerezal vrat. Vsaka rešitev je bila zaman. Tako se je morilec sam sodil.

Ta novica je grozno pretresla vso okolico. V tako kratkem času sta padli dve žrtvi, kateri je zakrivil alkohol. Korošec se je rodil v Medjimurju v Gibini, zadnje čase pa je stanoval v Stročji vasi. Plačo, ki jo je dobival kot delavec, je vso zapil. Znan je bil daleč naokrog kot prelepač. Zraven je bil pri vsakem pretepu, dokler ni povzročil na tako nečloveški način smrti Peveca Andreja, ki je bil po svojem značaju miren in delaven fant.

Mačka — požigalka

Čudno se sliši, da bi mogla ta prijazna domača živalica povzročiti požar, toda vendar se je to pred kratkim zgodilo v bližini Ljubljane. Poročali smo že pred dnevi o ognju pri posestniku Snoj v Črni vasi na Barju. Ogenj je nastal na hišnem podstrešju in uničil precej sena, alame, perila in poljskega orodja. Zdaj so ugotovili, kako je prišlo do ognja.

Domača gospodinja je v času, preden je začelo goreti, krmila prešice v svinjaku. V peči, ki je pri svinjaku in v kateri kuhajo za prešice, je gorelo. Domača mačka se je nekaj smukala okrog peči, naenkrat zamajkala in zbežala ven. Gospodinja se je ozrla za njo in opazila, da je mačka po dlaki vsa ožgana in da se kadi z nje. Mačka je smuknila naravnost na podstrešje in kmalu zatem je nastal ogenj. Barjanski gasilci, ki so prihiteli gasiti, so po končanem gašenju res našli zgozleno mačko med ožganimi tramovi na podstrešju.

Didek Zoran: Pocahtov mlin.

Jutri ob pol enajstih otvarja Klub neodvisnih svojo razstavo v Jakopičevem paviljonu. Sodelujejo: Didek Zoran, Kalin Zdenko (kipar), Kregar Štane, Mušič Zoran, Omersa Niko, Pirnat Niko

(predsednik kluba) Pregelj Marij, Putih Karol (kipar) Sedej Maksim ter Zagrebčan Šohaj Slavko kot gost. Razstava bo odprta od 12. septembra do 3. oktobra.

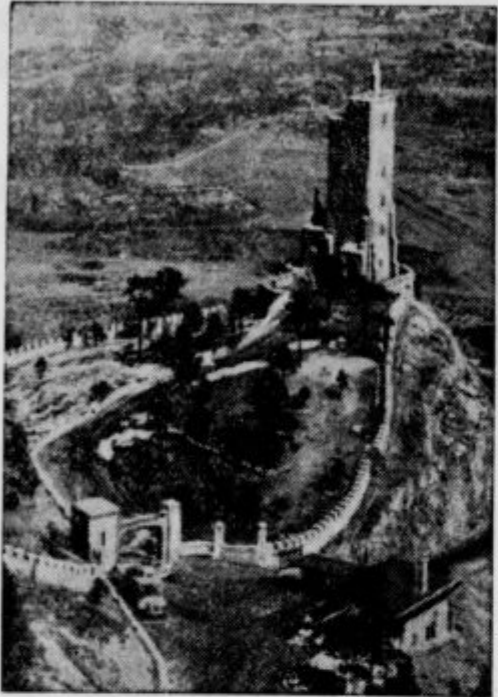
Kako sem na Aljaski iskal zlato in prišel obenj

(Slovenec popisuje svoje doživljanje.)

V mestu Fairbanks smo si nakupili potrebne obleke in razne konzerve. Še dokaj dobro preskrbljeni smo se podali na dolgo pot. Amerikanci, moja tovariša, sta imela dovolj denarja s seboj. Namesto sani, ki nam poleti itak ne bi služile, sta kupila čilega konjička, ki smo ga prav dobro obložili s potrebno šaro.

Boj na življenje in smrt

Sneg se je pričel topiti, steze so postale neprehodne, od reke Tanana in bližnjega močvirja je priletelo na milijone moskitov in muh. Ugonobili bi nas bili, ako bi ne uporabljali neke vrste grmicevja. Ta les gori zelo počasi, dimi se pa kot iz

Trdnjava? Ni trdnjava, pač pa je ta stavba orjaški spomenik za komika, in sicer za ameriškega igralca Willa Rogersa, ki je tudi v Evropi znan. V Ameriki pa je bil kar brezmejno priljubljen. Zda mi je Amerika postavila orjaški granitni stolp, na čigar vrhu gori ogenj. — Rogers se je bil lani s svetovnoznanim oceanskim letalcem Postom smrtno ponesrečil.

lokomotive. Ker je bila skoro vsa dolina Rivera Tanane spremenjena v neprehodno močvirje, smo šli počasi v breg male reke. Saj nosijo vsi potoki kolikor toliko zlata. — Dva tedna smo se povzpeli vedno višje in višje. Mali potoček se je izlival v reko. Vsa okolica je bila idilično lepa, da smo sklenili vsaj nekaj časa ostati v tem prijetnem kraju. Nad nami so se dvigali enežni velikani, globoko doli v dolini pa so se izlivala male reke.

Drugi dan našega prihoda je bilo krasno, jasno vreme. V dolini smo opazili velikansko čredo karibov. Majestetično se je ta velika družina pomikala proti vodi.

Nikdar več v življenju ne bom videl tako velike črede karibov (severnih jelenov). Samci so lepo rejeni in s svojim krasnim rogovjem napravijo na človeka veličasten vtis. In glej, tam se dva velikana epopadeta; gre na življenje in smrt. Čreda se ustavi in nekaj časa mirno gleda divji boj. Pa ne dolgo! Samice se zaženejo med nasprotnika, morda 50 do 100 po številu. Tedaj se kariba sramotno odstraniti in pomešati med drugo čredo. — Kakor zlato klasje, ki ga poletni vetrič maja, je videti iz visoke daljave karibovo rogovje. Dolgo smo opazovali pohod teh živali k vodi. V ozadju, menda za stražo, so ostali kakor konji veliki samci in ogledovali okolico od vseh strani. Medtem se je ostala čreda rezgajala napila do dobrega sveže vode.

Glej, kaj naj pa to pomeni! Na straži stoječi karibi so postali na neko stvar pozorni. Z žvižgačim glasom so opozorili čredo na pretečo nevarnost. V daljavi so se pojavili smrti sovražniki severnih jelenov, stepni volkovi; to je mršava siva žival z grozno špicastim zobovjem. Kakor bi mig-nil, je bila čreda iz vode.

Samice gredo v sredino, ob straneh pa se postavijo samci z nastavljenim rogovjem. Izstradani stepni volkovi so se bližali od vseh strani. Kri nam je zastajala, ko smo opazovali ta divji boj. Tudi mi smo vzele puške in samokrese v roke. Pa ne, da bi pomagali ubogim jelenom; čeprav so bili v veliki razdalji od nas, smo se bali sestradanih volkov, da bi ne napadli še nas!

Bežno so se zaganjali sivi volkovi proti karibom, ali s spretno kretnjo mu je karib zasidil svoje rogove v črevesje. Tuleč se je odetrnil ranjeni volk, a tam je še drugi uporabil to priliko in se z bliskovito naglico zagnal v sredino črede in pričel

neusmiljeno klati izbegano žival. Neusmiljeno koljejo, dokler se vsa prestrašena čreda ne razkropi na vse strani. Krvavi sledovi ranjenih živali pričajo, kako krvoločno delo so volkovi opravili. Tam v dolini pa leži celo krldelo samice s pregrizanimi grli, zakaj stepski volkovi pijejo večinoma le kri svojih žrtev. Le v skrajni sili, ko so popolnoma obnemogli, načnejo še živo žival inji trgajo cele kose mesa s telesa.

Zlató!

Sele pozno popoldne, ko se je silni boj med divjačino končal, smo začeli postavljati šotore in po težkem delu trudni zaspati.

Drugo jutro smo si delo razdelili. Romunec, ki je bil tudi z nami, je moral pridno nabirati skromno zelenjad za nas in konja. Seno se zelo težko dobi in stane približno 800 din za kilogram. Za prehrano sem moral skrbeti jaz. Amerikanci sta pa pričela iskati v potočku, ki je tekel mimo nas — zlato. Namesto drage kovine, sta prinašala sleherni dan sveže ribe, katerih kar mrgoli v teh goreh rekah in potočkih.

Bili smo že tri tedne na tem mestu, ali o zlato ni bilo nobenega sledu. Hoteli smo se odpraviti dalje, ko nas Romunec opozori na mali studenček, ki je bil oddaljen dve uri od našega taborišča. Prinesel je s seboj v ruto zaviti pesek in blato iz studenčka. Prišel pa je do njega na ta način, ko je nabiral jagode in maline, je naenkrat začel žuboreti studenček. Bil je žejen in ko je pil, se mu je zazdelo, da se tu pa tam pesek zasveti, ko sonce obsije mali breg. Amerikanci in tudi jaz smo se ubogemu Romunu smejali do solz, ko je stresel pesek, pomešan z blatom, v ponev. Saj smo imeli blata in peska v naši reki pred šotorom sami dovolj!

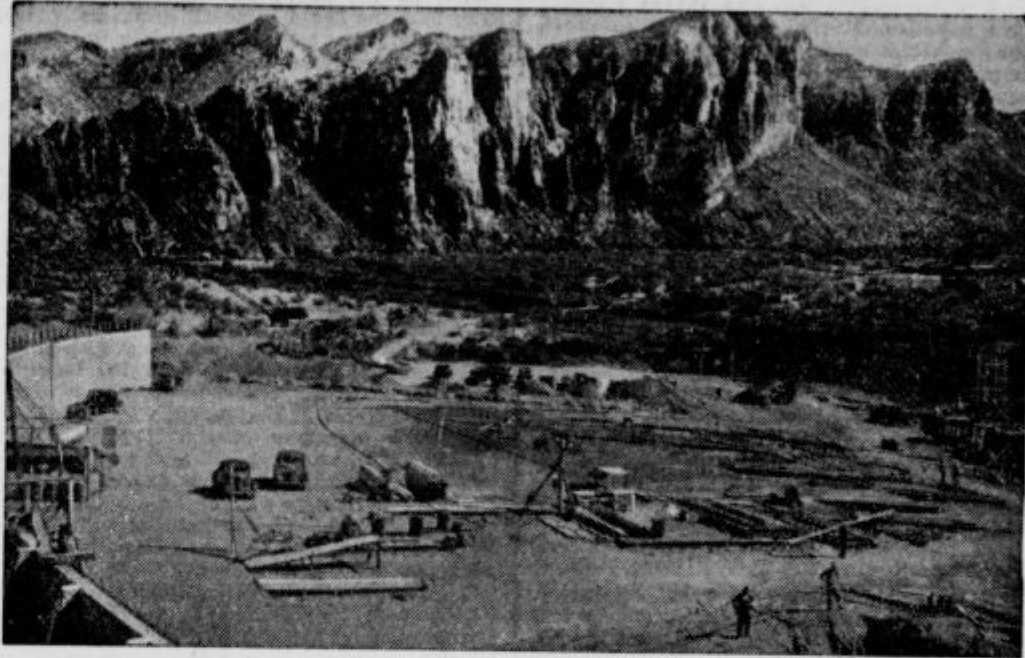
Romunec je bil ves rdeč od jeze in zažene ponev s peskom vred pred šotor.

Drugo jutro, ko je sonce posijalo, sem lupil krompir pred šotorom; bil sem sam doma, vsi drugi so šli po svojih poslih. Opazil sem ruto s peskom in, ker je tu vsaka malenkost draga, sem stresel pesek in ruto pobasal v žep. Tudi meni se je zazdelo, da se tu pa tam pesek na soncu zasveti ko čisto zlato. Opoldne se je Romunec, Nikolaj Cremonescu, vrnil in prinesel s trudom nabrano zelenjad. Amerikanci sta običajno prišla proti večeru domov; za obed sta imela vedno konzerve.

Po obedu atrese Romunec približno 5 kilogramov peska iz svojega nahrbtnika na sonce. Iz šotora prinese nalašč za čiščenje zlata pripravljeno ponev. S peskom v ponvi greva k reki in pričnava izločevati pesek. A ves najin trud je bil zaman. »Poglej, kako si neumen,« sem rekel tovarišu, »zopet si izgubil štiri ure za svojo domišljijo!« Vendar,

neko romunsko molitvico. Sklenila sva, da Amerikancema nič ne omeniva o najini pridobitvi.

Skoro vse reke in potoke sta Amerikanci v bližnji okolici preiskala, a ves njun trud je bil zaman. Napotila sta se v drugo smer. Izostajala sta tedne dolgo in se vedno vračala praznih rok. Medtem sva bila midva pridno na delu. Ze na vse zgodaj jutraj sva hitela s ponovo k studencu in pričela trudapolno, a dobičkanosno delo.

V Rooseveltovem načrtu za velike zgradbe in zaposlitev delavcev so v raznih delih države proizvedli storitve, ki gredo v milijarde dolarjev. Predvsem gradijo jezove in prekope. Na sliki so pravljajna dela za jez Stewart-Mountain ob Salt-riveru v Arizoni.

Pridobivanje zlata ni tako enostavno, kakor si človek predstavlja. Imeti se mora mnogo potrpljenja in pa zdrave živce. Po ves dan moraš s ponovo v roki prečepeti ob studencu. Voda prihaja iz ene strani v ponev, na drugi strani se odteka, ponev moraš pri tem vedno pregibati, da laže tvarine z vodo odplavajo. Imela sva izredno srečo. Pri čiščenju zlata sva celo male kroglice zlata pridobila; v pesku, na kraju struge pa sva na trdih, pol metra globokih mestih, cele koščke te zlahkne kovine izkopala.

V nekaj tednih sva imela nekaj konzervnih

preračunala, da si prihranimo okrog 200 km poti, ako opustimo staro pot.

Previdno smo tedaj nastopili potovanje v zasnežene doline. Hoja po zamrzlem snegu je bila dokaj ugodna in smo se precej naglo pomikali naprej.

Hvaležna sva bila Amerikancema, da sta se odločila opustiti staro pot, saj tako udobnega potovanja nismo niti od daleč pričakovali.

Iz doline smo morali prehoditi večje brdo. Na vrhu hriba nas je zalotila snežna vihra, ki se je v nekaj minutah spremenila v tuleč orkan.

V obraz so nam leteli oblaki ledenega snega. Videli nismo niti ped pred seboj. Vendar v tem snežnem peklu ni bilo moči ostati, saj bi sicer v nekaj urah zmrznili. Pod hribom smo si postavili šotor in napolnili zmrzli zlezli z ubogo živaljo v varno zavetje. Zunaj je čedalje bolj divjal vihar in naslednje jutro je bil naš šotor ves pokrit s snegom.

Prisiljeni smo bili taboriti v tem, od vsega sveta odrezanem kraju. Amerikanci sta pač prepozno spoznala svojo pomoto. Po zamrzi reki Tanana bi mnogo bolj varno potovali. V dolini bi si nabrali severnih psov in v malih »Stokhouse« (to so mala prenočišča s prodajalno) bi bili dobili vse potrebno za nadaljnje potovanje.

Ceprav smo bili z vsem dobro preskrbljeni, bi naša zaloga jedil za dolgo zimo ne zadostovala. Čakali smo zboljšanja vremena in si kratili čas s kartami in pripovedovanjem. Še najbolj zgovoren je bil Romunec. Ves serečen je govoril o svoji materi: »Ah, kako bo ona srečna, ko se vrnem bogat domov! Iz treja in ilovice napravljeno bajto poderem prvi dan. Sezidal si bom lično hišico, najlepšo v vasi. To bo mati gledala, kaj vse zmore njen Nikolaj! Kupim ji kravico in kozo. Potem pa mi mati s svojim bistrim pogledom izbere mlado nevesto in serečno, zadovoljno bomo živeli. Nič več ne bo jokala, kakor je jokala pred mojim odhodom!« — Potem se je zamešil in njegove misli so plavale v daljno zakonito romunsko vasico, k materi, ki ga tako željno pričakuje.

Cez teden dni se je vreme toliko izboljšalo, da smo počasi nadaljevali pot. Zlato in nekaj priljage smo imeli na konjičku.

Ze smo zagledali pred seboj veliko snežno planoto. Ako gre vse po sreči, bomo v nekaj dneh v nizavi pri ljudeh.

Previdno smo stopali ob grebenu gorovja med groznimi prepadi. Sneg se je spremenil v debelo ledeno skorjo. Le eno stopinjo v stran in človek bi bil izgubljen za vedno.

Pravkar smo prišli do ledenega roba in nismo mogli ne naprej in ne nazaj. S cepinom smo si delali pot in se korak za korakom pomikali naprej.

Romunec je peljal svoje živinčce za nami, kar zaslišimo obupen klic.

Velik plaz snega se je utrgal pod težo konjskih kopit in z ubogim Romunom vred izginil v nepregledni prepadi.

(Aleksander Ličan.)

»No, ali kaj vidiš?«
»Samo nebó!«
»Bolje je že ko nič!«

Olimpijske igre 1940 — v Tokiju ali Helsinkih? — Ker je Japonska zapletena v vojno, sodijo športni krogi, da mogoče ne bodo olimpijske igre L 1940 v Tokiju, marveč v Helsinkih na Finskem. Tako bo torej »belo mesto severa« pozorišče bodočih svetovnih športnih prvakov.

ko sva se vrnila k šotoru, sva oba zapazila, da se pesek svetli. Prinesel sem povečevalno steklo in pregledoval ponev.

Na dan posede sem opazil komaj viden rumen prah — zlató! Nisem mogel svojim očem verjeti in bil sem pijan od same sreče in zadovoljstva. — Poklical sem Romuna k sebi in mu molče podal povečevalno steklo. Hotel sem si biti na jasnem, ali bo tudi Cremonescu opazil zlato, ali je vse skupaj le moja bolna domišljija.

Ničesar ni odgovoril, ampak pričel kakor norrec plesati. Nepristano je vpil: »Oro, oro!« Polagoma se je umiril, nato pokleknil in začel moliti

škatlic napolnjenih z zlatim prahom in koščki zlata. Tudi Amerikancema se je posrečilo nabrati nekoliko zlata, vendar je bilo to za njun trud bore malo! Jezna nad malim uspehom, sta sklenila, da se preselimo kakih 150 do 200 km daleč.

Z zlatom na pot

Končno sva bila prisiljena povedati Amerikancema za čudodelni studenec.

Drugi dan smo preneli šotore v bližino studenca. Amerikanci sta bila strokovnjaka v iskanju zlata. Z vsemi mogočimi pripomočki sta se vrgla na delo. — Dogovorili smo se, da si zlato pošteno razdelimo na štiri enake dele. — Sreča nam je bila mila in v poletni dobi smo si nabrali nekaj kilogramov čistega zlata.

Arktična zima se je bližala s hitrimi koraki. V nekaj dneh je zapadel sneg, reke in potoke so zamrznili. Vrniti smo se hoteli po stari, od nas zaznamovani poti ro reke Tanana, ali Amerikanci sta bila proti. Z dobrim zemljevidom v roki sta

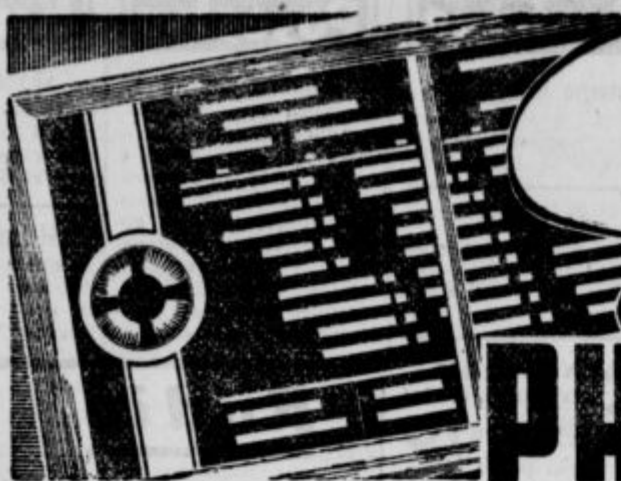
Najnovejša podoba iz Šangaja, kjer je videti množice ljudstva, ki bežijo pred letalskimi napadi Japoncev čez most v mednarodne predele mesta.

10 zapovedi za komunistično mladino

(Komunistična mladinska zveza iz Novosibirskega je zadnjič izdala 10 zapovedi za svoje člane.)

1. Vedno pomni, da so duhovniki sovražniki države in komunizma. 2. Skušaj spreobrniti svojo okolico h komunizmu. In ne pozabi: Stalin, ki je ruskega narodu podaril ustavo, je prvi brezbožnik — ne le sovjetske unije — ampak vsega sveta. 3. Skušaj pripraviti svoje tovariše — ne s silo — pač pa z lepimi besedami, da ne bodo hodili več v cerkev. — 4. Pazi, da v tvoji okolici ne bo nobenega duhovnega vohunstva in vohune naznani oblaet! — 5. Skrbi za to, da bodo ateistični spisi v mnogih izvodih razširjeni. — 6. Vaak dober komunist je tudi dober vojak; znati mora dobro stre-

ljati in poznati mora vojaško disciplino. — 7. Odločno nastopi, če opaziš, da je tvoja okolica pod vplivom verskih elementov. Če pa zapaziš kako protidržavno gonjo, naznani to kar naravnost GPU. — 8. Sleherni brezbožnik mora biti dober čekist. Paznja na varnost države je dolžnost vsakega brezbožnika. — 9. Pomagaj, kolikor moreš, z denarnimi prispevki brezbožniškemu gibanju. Ti prispevki so zlasti namenjeni onim inozemskim organizacijam, ki so zaradi razmer prisiljene, da morajo na skrivaj delovati. — 10. Če nisi ateist, tudi ne moreš biti dober komunist in ne dober sovjetski državljani. Ideja brezbožništva je za vedno spojena s komunizmom in obe miselnosti skupaj tvorita šele podlago sovjetske oblasti in sovjetske unije.

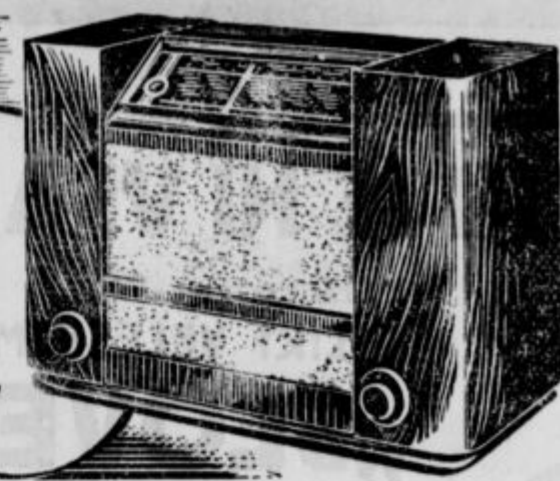

Vidljivo vravnavanje!

Zeleno »magično oko« omogočuje vam vidljivo vravnavanje. Ni več potrebno, da po sluhu vravnavate svoj aparat. — Danes že lahko vidite, ali je prejemnik točno vravnan na postajo! Oglejte si pri najbližjem Philips radio trgovcu novo »Simfonijsko serijo 38«. — Prepričajte se o nenadkriljivosti novih Philips aparatov.

PHILIPS

Bolero 667

Jugoslovanski esperantski kongres

Ljubljana, 9. septembra.

Letos je preteklo 50 let, odkar je izšla v Varšavi prva knjiga mednarodnega jezika z naslovom »Dr. esperanto«. Ta zlati jubilej so proslavili tudi jugoslovanski esperantisti ob priliki desetega jugoslovanskega esperantskega kongresa, ki je bil od 5. do 6. t. m. v Zagrebu, centrumu esperantskega gibanja v naši državi.

V okviru kongresa so bile tudi razne delovne seje, tako članov Mednarodne esperantike Lige, Jugoslovanske Lige, katoliških esperantistov, delavcev in elepecev esperantistov. V cerkvi sv. Katarine je bral sv. mašo in v esperantskem jeziku pridigal dr. Domac iz Zagreba.

Velikega pomena za esperantsko gibanje v Jugoslaviji je bila nedeljska skupščina JEL, v palači hrvatskega sabora. Na tej skupščini so bile zastopane vse esperantske organizacije iz najrazličnejših krajev naše države; številna je bila tudi delegacija iz Ljubljane. Določeno je bilo, da bo XI. jugoslovanski esperantski kongres v Novem Sadu, in sicer prihodnje leto. Liga bo podprla tudi mednarodni kongres katoliških esperantistov v Ljubljani, ki ga bo priredila Jugoslovanska katoliška esperantska zveza. Odobreno je bilo, naj jugoslovanski esperantisti povabijo v Jugoslavijo esperantiste iz vseh delov sveta na mednarodni kongres, ki naj bi bil leta 1939 v naši državi. Pretresalo se je tudi vprašanje organizacije pri nas doma. Gibanje bodi enotno, po posameznih pokrajinah pa naj se prilagodi krajevnim razmeram. Za Slovenijo je bilo poverjeno vodstvo gibanja ljubljanskemu esperantskemu klubu, ki uspešno deluje že 16 let. Izvoljena je bila nova uprava lige, katere predsednik je postal dr. Ivo Lapena iz Zagreba, prvi podpredsednik pa je Jože Kozlovčar iz Ljubljane. V revizijskem odboru pa najdemo stare, preizkušene veterane dr. Dušana Maruzzijsa iz Zagreba, dr. Jakoba Stefančiča iz Belgrade in prof. Frana Novljana iz Nove Gradiške.

Uspešno za svoje stroke so bile tudi delovne seje esperantistov katolikov, delavcev in elepecev. Vse kongres je potekel v prijetnem in intimnem razpoloženju, vse udeležence je družila skupna ideja: esperanto. Tudi udeležba je bila nad vse zadovoljiva, saj je bilo pri odprtosti zastopanih čez 500 esperantistov. Pokrovitelj kongresa je bil župan mesta Zagreba g. dr. Pejič, ki se je prav lahkovo izrazil o esperantu. S kongresa so bile poslane vdanostne brzojavke Nj. Vel. kralju in min. predsedniku g. dr. Stojadinoviču.

Iz Julijske krajine

Iz Trnovega pri Ilirski Bistrici nam gđ. Trojer Ljudmila pošilja to-le pojasnilo na zadnji dopis našega poročevalca:

Bila sem uslužbena več kot 8 let kot uradnica na Premu. Edina, katere sem govorila slovenski jezik, morala sem delati ne samo ure, katere pritečejo vsakemu uradniku, ampak tudi dnevno od dve do štiri ure več brezplačno. Več mesecev sem morala opravljati delo tajnikovo ter sploh delati za dve osebi. Pomagala sem revnim kmetom kakor sem mogla, večkrat ne samo brezplačno jim delala prošnje, ampak tudi založila za kolkovane papirje. Samostojno sem odpovedala službo iz kraja, kjer sem preživela svojo najmlajša leta.

Menjavali so se župani in tajniki skoroda letno, zato je najhujše delo vedno bremenilo le mene. Opomin, da je leta 1932 umrl na Premu župan Carpentari, kateremu sem posodila 2700 lir, katere mi ni imel nihče vrniti, da sem leta 1935 morala dvakrat plačati 1300 lir zaradi slabega vodenja knjig, katere so bile delo tajnika.

Vsakdo pa tudi ve, da kadar kdo poveri samo 20 in ne kar 12.000 lir, mora takoj v zapor.

Opomin, da, da tukajšnje občine ne smejo imeti nobenega denarja ter mora vsak najmanjši znesek biti vložen in dvignjen po davkarji.

Upam, da sem pojasnila stvar ter prosim, da se takoj prekliče vse.

V upanju, da Vaša ugl. uprava ustreže moji želji beležim z odličnim spoštovanjem

Trojer Ljudmila.

S tem je za našo javnost stvar pojasnjena.

Sport

Ljubljana : Slavija (Sarajevo)

Jutri ob 16.30 na igrišču ob Tyrševi cesti.

Prvikrat v jesenski sezoni nastopijo naši fantje pred domačim občinstvom v teški ligaški borbi, ki jo bodo bojevali s SK Slavijo iz Sarajeva. — O gostih ni treba dosti trošiti besed. Je to odlično borbena moštvo z velikim elanom in igra z veliko ljubeznijo za svoje barve.

Naši fantje se morajo zavedati, da bodo bojevali težko borbo. Pred seboj naj imajo cilj — pošteno športno zmago za katero se bodo poleg njih potegovali vsi simpatizerji slovenskega nogometa. Prepričani naj bodo, da jih bodo dostojno podžigali od prvega sodnikovega žvižga pa do zadnje sekunde.

Moštvo našega ligaša nastopi približno v sle-

Korotan : Grafika

Jutri ob 10.30 dopoldne nastopi Korotan proti Grafiki v prvenstveni tekmi. Obeta se zanimiva borba obeh moštev ki sta v dobri formi. Igrišče SK Hermesa. Vestopnina nizka.

Razvoj svetovnega rekorda v skoku v višino

Sedaj, ko je dvakrat zaporedoma s prav kratkim presledkom porušil ameriški črnc Walker svetovni rekord v skoku v višino, je prav, da si nekoliko podrobneje ogledamo zgodovino rekorda v tej športni panogi. Tako-le izgleda lista:

Leta 1866	Little (England)	1,75 m
Leta 1866	Rouppell (England)	1,75 m
Leta 1870	Nitchell (England)	1,75 m
Leta 1871	Nitchell (England)	1,76 m
Leta 1874	Brookes (England)	1,80 m
Leta 1875	Glazebrook (England)	1,80 m
Leta 1876	Brookes (England)	1,82 m
Leta 1881	Davin (England)	1,84 m
Leta 1883	Parsons (England)	1,84 m
Leta 1887	Page (USA)	1,84 m
Leta 1888	Page (USA)	1,90 m
Leta 1890	Rowdon (England)	1,96 m
Leta 1895	Sweeney (USA)	1,97 m
Leta 1912	Horine (USA)	1,984 m
Leta 1912	Horine (USA)	2,006 m
Leta 1914	E. Beeson (USA)	2,014 m
Leta 1925	H. Osborne (USA)	2,03 m
Leta 1928	G. Spitz (USA)	2,03 m
Leta 1933	W. Marty (USA)	2,045 m
Leta 1934	W. Marty (USA)	2,06 m
Leta 1936	C. Johnson in Albritton (USA)	2,07 m
Leta 1937	M. Walker (USA)	2,08 m
Leta 1937	M. Walker (USA)	2,09 m

Kje bodo prihodnje olimpijske igre? Japonska se je odrekla olimpijskim igram leta 1940. To poročilo je dospelo direktno od kralja japonske vlade v Tokiju. Sicer se širi druga verzija, po kateri Japonska vse te vesti demantira in ki pravi, da je imel japonski olimpijski odbor sejo in sklenil, da se bo XII. olimpiada leta 1940 vršila v Tokiju ne glede na sedanje razmere na Daljnem vzhodu. V tem pogledu še ni popolne jasnosti, kajti prav te dni se nabajajo člani mednarodnega olimpijskega odbora v Lozani na pogrebu ustanovitelja modernih olimpijskih iger Coubertina. Če ne bo iger v Tokiju, potem pridejo v poštev Finska, za katero se zlasti Francija poteguje, potem Anglija in Italija. Največ izgledov ima vsekakor Finska.

Jesenice

Kino Krekov dom predvaja danes, v soboto, in nedeljo v običajnem letnem času vefilm, remek-delo, z Greto Garbo in Fridrichom Marchom Ana Karenina. Film je po istoimenskem romanu Leva Tolstoja o ljubezni žene, poln nepozabnih scen. — Film je v nemškem jeziku.

Najmočnejši in najstarejši nemški hrast stoji v živalskem vrtu pri Stavenhagnu v meklenburški provinci. Deblo meri v obsegu nad 10 metrov, premer mu je nad 3 m. Hrastovo starost cenijo nad tisoč let. Drevo zeleni vsako leto.

Skrivnostna ladja. V luki angleškega pristanišča Portsmouth prodajajo ladjo, katere uganke do danes niso razvozlali. Ne-ki angleški parnik jo je med svetovno vojno ustavil na odprtem morju. Ladja je bila snažna, vse je bilo na njej v najlepšem redu. Nikjer pa angleški mornarji niso našli žive duše, plaval je po morju brez človeka na krovu. Do danes so poizvedovali za skrivnostno zgodovino in lastnikom čudne ladje, a zaman. Sedaj so jo prodali.

Trojni program na igrišču SK Jadrana

bo v nedeljo s pričetkom ob 8. Mladika in Slavija nastopita kot prvi par. Za tema dvema se nam bosta predstavila Kranj in Mars, nakar sledi glavni prvenstveni derby Reka : Jadrana. Moštvi sta popolnoma izenačeni z različnimi odlikami. V kolikor Reka prednjači z rutino, v toliko je Jadrana ambiciozen. Reka je po lastni prognozi najresnejši kandidat za prvaka I. razreda, toda tudi novopečeni prvorazredni Jadrana želi čim višje, kajti s sistematičnim treningom si je ustvaril dobro kondicijo. Na Jadrana bo torej v nedeljo vroče ter res izbran program. Revija šestih moštev v prvenstveni borbi bo nemajhen športni dogodek tudi za škratne trnoveke razmere.

SK Grafika. V nedeljo 12. t. m. ob pol 10 naj bodo na igrišču ZSK Hermesa sledeči: Marn, Boltauzer, Pipan, Potrato, Zagar, Strohmajer, Uenik, Kolarič, Smolnikar, Rozman, Bizjak, Geštrm — Načelnik.

Velike nagrade za obiskovalce novinarske razstave

Uprava »Slovenca«, »Slovenskega doma«, »Domoljuba« in »Bogoljuba« bo razdelila med obiskovalce razstave slovenskega časopisja na ljubljanskem velesajmu

460 nagrad

Dala bo:

10 obiskovalcem »Slovenca« celo leto brezplačno
20 obiskovalcem »Slovenca« 6 mesecev brezplačno
100 obiskovalcem »Slovenca« 1 mesec brezplačno

★

10 obiskovalcem »Slov. dom« celo leto brezplačno
20 obiskovalcem »Slov. dom« 6 mesecev brezplačno
100 obiskovalcem »Slov. dom« 1 mesec brezplačno

★

100 obiskovalcem »Domoljuba« celo leto brezplačno

★

100 obiskovalcem »Bogoljuba« celo leto brezplačno

★

Nagrajence bo določil žreb.

Pogoji:

1. Vsakdo, ki se hoče udeležiti nagradnega žrebanja, mora obiskati paviljon, v katerem razstavljajo podjetja, ki so v okviru K. T. D. in kjer bo vsakdo lahko dobil obširen pregled vsega našega tiska, zlasti »Slovenca«, »Slovenskega doma«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«.

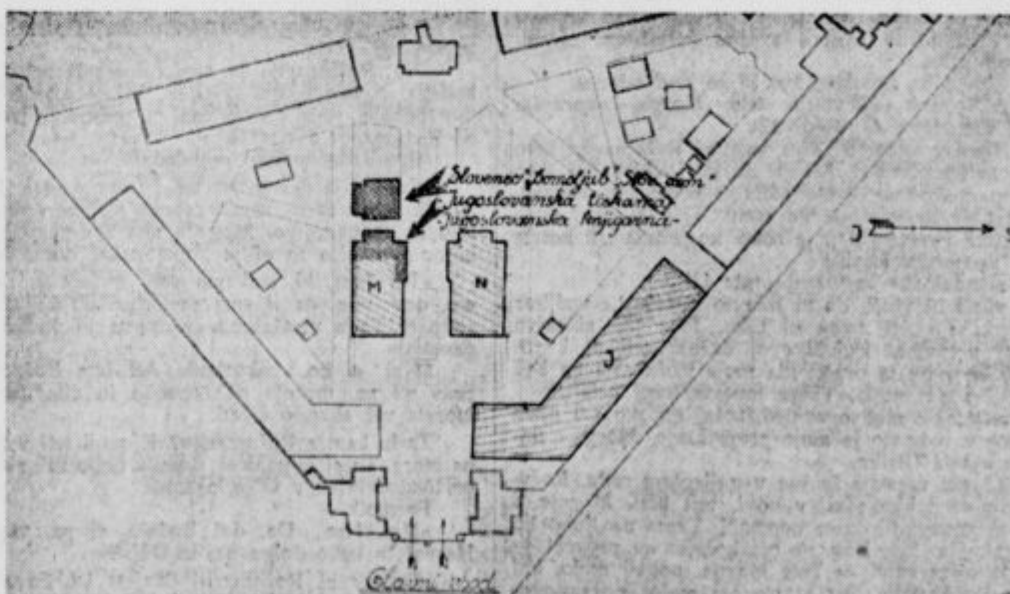
2. Kdor hoče sodelovati pri žrebanju, mora kupiti en izvod časopisov, ki bodo v našem paviljonu naprodaj.

3. Obenem s kupljenim časopisom bo prejel vsakdo brezplačno krasen prospekt z lepimi slikami v bakrotisku, ki ga je natisnila Jugoslovanska tiskarna. Prospekt bo opremljen s številko in z žigom naše uprave in ga je treba dobro shraniti. (Nenumeriran prospekt bo na razpolago tudi drugim obiskovalcem naše razstave.)

4. V nedeljo 19. septembra bomo objavili izžrebane številke in vrste nagrade. Kdor bo imel na svojem prospektu izžrebano številko, naj prospekt s svojim natančnim naslovom pošlje na »Propagandni oddelček Slovenca« v Ljubljani, nakar mu bomo list takoj začeli pošiljati. Onim, ki so že naročniki naših listov, pa bodo izžrebani, bomo odgovarjajočo naročnino knjižili v dobro.

Uprava

»Slovenca«, »Slovenskega doma«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«.

Na sliki vidimo tloris razstavnega paviljona podjetij, ki so v okviru KTD (časopisni konzorcij, tiskarna in knjigarna) in prostora v paviljonu M, kjer bo klišarna Jugoslov. tiskarne v obratu

Vsa naročila (naročnina in oglasi)

za naše liste »Slovenca«, »Slovenski dom«, »Domoljuba« in »Bogoljuba« se sprejemajo na velesajmu v našem paviljonu poleg paviljona M. Ondi so Vam na razpolago tudi vsi navedeni časopisi. Istotam dobite tudi vse informacije, tihoče se naročnine in oglasov.

Po dolgem, mučnem trpljenju, ki ga je po volji božji vdano prenašala, je danes mirno v Gospodu zaspala v 55. letu, previdena s tolažili svete vere, gospodična

Ivana Turnšek

gospodinja v žalskem župnišču

Pogreb bo v nedeljo, dne 12. septembra ob 17 na farno pokopališče.

Zalec, dne 10. septembra 1937.

Zalujoči rodbini
TURNSEK, VETERNIK.

PRILIKA,

KI JE NI VSAK DAN!

INSERTIRAJTE V
VELIKI VELESEJMSKI ŠTEVILKI
„SLOVENCA“!

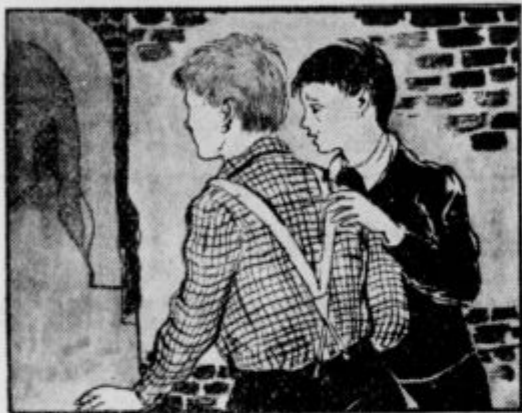
V NEDELJO, DNE 12. SEPTEMBRA

ZAGOTOVLJEN VAM JE NAJPOPOLNEJŠI USPEH

Triperesna deteljica

Spisal M. Kunčič. — Ilustriral M. Sedej.

Ko je bil Jožek spet na nogah, sta se splazila do prvega oglja in prisluskovala na vse strani. Pa ni bilo slišati ničesar več. Grobna tišina je epet zavladala v mračnem podzemlju.

Jožka je začela mučiti huda žej. »Vsa usta imam že suha,« je potožil. »In kar črno se mi že dela pred očmi. Joj, da bi imel vsaj požirek vode!«

Nande ga je tolažil, kakor ga je vedel in znal, čeprav sam ni bil prav nič na boljšem.

Nekaj časa sta neodločno stala na oglu in premišljevala, kaj naj bi storila. Nazadnje je Nande svetloval:

»Preiščiva prav vse rove, nemara je pa le še kakšen izhod iz tega podzemnega groba.«

Krenila sta v drug stranski rov, ki je imel ob straneh vse polno vrat.

TEL. 22-21 **UNION**

Premiera pustolovnega filma
Kozak in slavček
v glavnih vlogah: Svetislav Petrovič in Jarmila Novotna

TEL. 27-30 **SLOGA**

Veliki kriminalni film
Za ceno življenja
Carl Ludwig Diel, Kitty Jantzen, Teo Lingens

TEL. 21-24 **MATICA**

Premiera!
DANIELLE DARRIEUX, poznana iz nepozabnih filmov »Mayerling« in »Taras Bulba«, v najnovejšem filmu velikega veselja in brigi mladosti...
Klub zaljubljenih deklet
Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Zahtevajte v vseh javnih lokalih najboljši dnevnik »SLOVENE«!

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 2-50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službo dobe

3 čevljarske pomočnike, šteparico in umigario tako sprejme A. Cernilec, Kranj. (b)

Kuharica

z dobrim letnim sprejmom se sprejme. Dolček, Gosposka ulica 27, Maribor. (b)

Srečke!

Prodajalci srečk razredne loterije se iščejo pod ugodnimi pogoji. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 13.945. (b)

Razpis

Občina Mirna, srez novo-meški razpisuje pragmatično mesto občinskega tajnika. Prosilci z nižjo srednješolsko naobrazbo naj vložijo prošnje v enem mesecu po objavi tega razpisa. — Občina Mirna. (b)

Mlinarja (kašarja)

sprejemem. V poštev pride samo tista oseba, ki je popolnoma samostojna v pripravi prosene in ajdove kaše, po možnosti, da je neoženjen. Ponudbe s prepisom spravevala: I. Horvatič, Zagreb, Ilica br. 69. (b)

Poslovodja

večje podružnice na deželi, samski, s popolnim znanjem manufakture, galanterije, specerije in železnine, prikupe, vešč slov. in nemškega jezika, zmožen položiti kaveljo, se takoj sprejme ali najpозneje do 1. oktobra t. l. Ponudbe s točno navedbo dosežanega službovanja poslati upravi »Slovenca« pod »Vestem« 14.355. (b)

Vzgojiteljica

perfektna v nemščini, najraje absolventka učiteljice, se sprejme k trem otrokom v starosti 5—10 let. Ponudbe v upr. »Sl.« pod »Ljubitelja otrok« št. 14357. (b)

Službe iščejo

Izurjena perica

ki zna dobro prati, išče stalno službo v Ljubljani brez hrane in stanovanja. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14.401. (a)

Denar

Vrednostne papirje vseh vrst kupuje Slovenska banka v Ljubljani, Krekov trg 10, tel. 27-52.

HRANILNE KNJIZICE

vrednostne papirje vnovčuje po najboljši ceni in takojšnjemu izplačilu — izposiže vse bančne denarne, kreditne in blagovne posle najkulantneje

ALOJZIJ PLANINSEK

trg. ag. bančnih poslov Ljubljana, Beethovnova ulica 14-I — telefon 35-10

BANČNO KOM. ZAVOD

in MENJALNICA

MARIBOR

Aleksandrova ulica št. 40 vnovčuje

HRANILNE VLOGE

bank in hranilnic, kupuje

vrednostne papirje, valute in zlatnike po najvišji dnevni ceni.

Vnajem

ODDAJO:

Parna pekarna

v Ljubljani se odda v najem. »Tehna«, Ljubljana, Mestni trg 25. (n)

SOBE

ODDAJO:

Na Mirju

oddam lepo opremljeno in strogo separirano sobo po zmerni ceni. Marmonova ulica 27. (s)

Prodamo

Motorno kolo »Puch« št. 250, v prav dobrem stanju, ugodno napredaj. Galjevica 13, Ljubljana. f

Za šolarje

obleke, perilo, Hubertus-plasche itd. Dober nakup. Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana. (l)

Najboljši

trboveljski

premog

brez prahu

koks, suha drva

I. Pogačnik

Boharčeva 5 Telefon 20-39

Pouk

Tečaji nemščine

v Delavski zbornici. Večerni za odrasle, dnevni za mladino. IV. stopnišče pritrjuje levo. (Iz Čopove ulice, pred kavarno). (u)

Dijaki

Dva dijaka

sprejemem. — Pukelstein, Sv. Petra cesta 46. (D)

Posestva

Kunaver Ludvik

gradbeno-strokovno naobraženi posredovalec — Cesta 29. oktobra št. 6, telefon 37-33, ima napredaj večje število parcel, kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vil. Pooblaščen graditelj in sodni cenilec za nasvete brezplačno na razpolago. (p)

Kupimo

»Excenter« prešo

za 40—70 ton pritiska kupim. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Ekscen-ter« 14.402. (k)

Hidravlično prešo

za olje kupim ali pa celo pripravo za izdelavo olja iz koščic. Adolf Zickar, Zagreb, Vrhovec 1.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 11. septembra: 12 Cimermanov trio — 12.45 Vreme, poročila — 13.00, spored, obvestila — 13.15 Druga za drugo plošče hitlo, vse pa za boljšo voljo skrbijo — 14. Vreme — 18. Akademski povelj kvintet — 18.40 Dvotirna proga Zidani most—Zagreb (g. ing. Rudolf Spindler) — 19.00 Vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nae, ura — 19.50 Pregled sporeda — 20.00 Zunanji politiki (g. urednik Ruda Jurčec) — 20.30 »Hladna jesen že prihaja...« Pisan sejemski večer. Besedilo napisal Jernej Žužnik. Sodelujejo: Cimermanov šramel, Akademski pev. kvintet, člani Rad. igr. družine. Vodi gosp. Savo Klemenčič — 21.00 Vreme, poročila, spored — 21.15 Radijski ork.

Dragi programi!

Sobota, 11. septembra: Beograd: 20 Kalmanova opereta »Bajadera« — Zagreb: 20 Igra — 20.30 Vokalni koncert — 21.00 Dueti — Dunaj: 19.10 Otroški zbor — 19.45 Pester večer — 21.30 Bachova skladba — 22.30 Zabuvalni koncert — Budimpešta: 20 Vesel večer — 21.30 Vojaska godba — 23. Plesna glasba — Trst-Milan: 17.15 Plesna glasba — 21. Igra 21.40 Izbrane pesmi — Rim-Bar: 20 Opera »Norma« — Praga: 19.15 Zabavni večer — 20.45 Plošče — 21.05 Orkestralni koncert — Varšava: 20 Za Poljake v tujini — 21.05 Schumannove balade — 22 Slovenski plesi — Nemške postaje: 20 Narodnosocialistični kongres v Nürnbergu

Šolske potrebščine

zvezke, mape, risalne bloke in deske, risalno orodje, peresa navadna in nalivna, peresnike in peresnice, svinčnike, nahrbtnike, aktovke itd. kupite najceneje v trgovini

H. NIČMAN, LJUBLJANA, Kopitarjeva ulica 2

Naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da se je danes preselila v večnost, dobro pripravljena na pot, naša ljubljena mama, stara mama in tašča, gospa

IVANA HUBAD

VDOVA GIMNAZIJSKEGA RAVNATELJA

Pogreb naše nepozabne mame bo v nedeljo, dne 12. septembra 1937 ob 16 iz hiše žalosti Bleiweissova cesta št. 5 na pokopališče k Sv. Križu.

Prosimo tihega sožalja!

V Ljubljani, dne 10. septembra 1937.

Dr. Josip Hubad, načelnik upravnega oddelka kraljevske banske uprave, sin; Finca Golia, hči; Mira Hubad roj. Slane, sinaha; Dr. Vladimir Golia, predsednik apelacijskega sodišča, zet; Mira, Slava, Darja in Joško Hubad, Makika Golia, vnuki in vnukinje.

Agnes Günther:

88

Dušica - Rožamarija

»Ha,« krikneta teta Ulrika v najhujšem bojem razpoloženju in krili s svojim dežnikom: »Ljubi sorodniki!«

Harro se potuhne, kot bi se zbal udarca.

»Otroka,« opominja teta Marga, »opravita brž! Ostaneta ali pojdiva?«

»Vedve ostaneta! Mar vaju ni Rožamarija tako ljubezno prosila? Ali ste že kdaj videli kaj tako čudno dražestnega? Ustrašila se je tvoje dežnika, da bi kje ne mahnila po meni. Teta Marga, si to opazila? Prestregla ji je roko, ko je teta Uli hotela seči po mojih lasih.«

»Budalost,« zagodrnja teta Ulrika.

»Rad bi videl, da bi bila to budalost,« vzdihne Harro. »Pa žal, temu ni tako. Teta Uli, skleniva nočjo premirje! Položi svoj dežnik semkaj k rožam, ki ti jih je pripravila moja Roža! Tu ga boš najbrž zopet našla. Vidve morate torej ostati!«

»Če nosi mož opasnico, tedaj gotovo pri njem ni vse v redu, to je moje prepričanje, Marga,« nadaljuje teta Ulrika.

O, pri njem je že vse v najlepšem redu. Rožamarija se toliko plaši v novi, tuji hiši. Morate ji malce pomagati, da se udomači. Vama na ljubo bo vse storila. Moj Bog, ne otežkočajte mi preveč! — Potrebujem vaju. — Teta Marga, poglej malo, kaj dela Rožamarija, jaz se moram malce porazgovoriti s teto Ulriko.«

Teta Marga ga udari nalahno in bodrilno na lice ter odide.

Harro se vrže na stol, teta Ulrika pa »name svoj klobuk in svoje rokavice.«

»Harro, ti si budalo!«

»Da, to sem! Pa boljše budalo nego navihaneč. Poglej, Rožamarija je že v nekem pogledu otrok. Matere nima, da bi razumno z njo govorila. Sicer pa tega tudi ni treba, je boljše tako.«

»Hm.«

»Gotovo je bolje. Ne bo ničesar pogrešala, nič se ji ne bo zdelo čudno. Rožamarija ima lastno spalnico, v njej stoji samo njena postelja. To se ji zdi samo ob sebi umevno. Njena mačeha je odurna dama.«

»Nališpana kot sejmarska lutka! Hotela mi je imponirati. Ha!«

»No, Rožamarija je z njo doživela nekaj zelo hudega. Nisem mogel izvedeti, kaj je to bilo. Najina poroka je bila določena za prihodnje leto, ko bo Rožamarija dvelet let.«

»Premlada, mnogo premlada!« —

»Zdaj ji je devetnajst let. Še danes se je Rožamarija vznemirila zaradi svoje mačeha. Meni je bilo to nedoumljivo. Mogoče ima Rožamarija prebujno fantazijo in si je zopet nekaj domišljevala.«

»Tej ženi, ki vsakemu zadi stoječemu moške-mu, dovoljuje, da ji sme pogledati do želodca, ni zaupati. Toda umetnikom je morda to povšeč. Pogansko!«

»Naj si bo, kakorkoli. Ali ima Rožamarija prav ali ne, mrtnja kaj obstaja in obe dami ne moreta več skupno živeti.«

Toda kam z Rožamarijo? K svoji teti v Baden ne more. Ta si je namreč zlomila nogo in se zdravi pri čudodelniku v Gögginguenu.«

Premolk.

»Hm, Hm. Da, da! Budalo si pa vendarle Harro! In kako dolgo naj to traja?«

»Dokler ni Rožamariji dvajset let. Seveda ne gre točno za dan. Pred enim letom je stala Rožamarija že ob robu groba.«

»Kaj pa ji je bilo?«

»Srčna bol in zopet srčna bol. Nihče je ne doume. Saj boš uvidela...«

»...Da si norec in da si si nekaj naprtil, česar ne boš zmogel.«

»Dal sem častno besedo!«

»To je še večja bedastoča.«

»Zadene le mene. Ona ne bo ničesar pogrešala in čas mine. Tedaj hočeva slaviti poroko. To

bo slavje!... Rožno slavje! Danes seveda so me komandirali in pozdravljali, sem in tja porivali, so strmeli vame, kot v novo žival v zverinjaku. In pri vsem tem neprijetni občutek, da mislijo vsi na denar, katerega vlačim s seboj tako mukoma in škripajoč z zobmi. — Ba — nikar na to misliti!«

»Harro, če hočeš ti tarnati v svojem začaranem, zlatem gradu in s svojo princeso marjetico... Zastonj je smrt in še to plašas z življenjem. Ni leherni poročnik v rezervi in razvalinski posestnik toli srečen, da bi si priboril princico. Za njo se da tudi kaj takega pretrpeti. Ha!«

»Teta Ulrika, ti si mi v utehu od nog do glave! Jeklena kopal si! Vendar ni boljsega od ljubih sorodnikov. Zdaj pa prid k Roži! Sicer bo mislila, da me ves čas kregaš.«

»Za ušesi jih pa vendarle imaš, Harro,« mu reče teta Ulrika, ko stopata složno dol v obednico, kjer ju že čaka pogrnjena miza in na njej velik šopek jesenskih vijolic.

Rožamarija je odlična gospodinja. Malce je sicer še razburjena, toda brezhibna.

Teta Marga je znova oživela in se je danes za vse zanimala, kar je videla in slišala. Malo so se posedeli v sobi za kuhanje, kar je izjavil Harro, da so take slovesnosti zelo utrudljive in da hočeta teti Rožamarijo spremiti v njeno spalnico. Nikar naj ne pozabi, kar se ji bo sanjalo, kajti ona je prva, ki bo v tej hiši spala...

»Toda, kje boš pa ti, Harro?«

»Jaz še vedno spim v svojem ateljeju, na moji stari postelji. Vzel sem jo s seboj iz razvalin. — Rožamarija, ti se vendar ne boš bala?«

»O, gotovo ne! Toda bilo bi prav lepo, če bi še ostali teti za trenutek pri meni.« In Rožamarija se mu nasmehne. »Lahko noč.« Mu želi vsa srečna in blažena. »Na svidenje jutri,« mu še zakliče v slovo.

Teti pa sta »spremili Rožamarijo in te dve okorni, stari dami sta videti kot otroka z novo lutko. Gladila ji roke, občudujeta njene zlate lase

in stojita ob njenih blazinah ko dve dolgi, črni stražarki. In mlada duša te nove hiše je prvič zadihala. —

XXVIII. MOLK.

Naslednjega jutra se je prikazala Rožamarija lepa in sijajna kot majniško jutro. Teta Ulrika pa je zrla mrko, kot črn, z nevihto grozeč oblak. Ko jo je Harro ljubezno vprašal, kako si je odpočila, mu je hipoma segla v lase. Mesto nje je odgovorila teta Marga:

»Ne bi verjel, Harro, kako imenitno zna plesati teta Ulrika. Kakor gazela. Toda ni se pomirila, dokler ni z obrisačo zakrila svoje umetnine!«

»Rožamarija! Upam, da nisi o tem ničesar vedela, kakšen nočni pokoj mi je pripravil moj ljubezni nečak.«

»Rožamarija pogleda vsa vznemirjena teto Ulriko: »Ne vem...?«

In teta Marga veselo pripoveduje: »Uli je prižgala nočno svetilko in se povzpela v posteljo. Kar jo slišim godrnjati: 'To je pa že od čile!' V tem trenutku sem pa tudi jaz zapazila v svoji opaženi dolbini svojo lastno sliko. Meni si sicer laskal, Harro, česar pa Ulrika o svoji sliki ne trdi.«

»Vidve sta vendar dobra duhova thorsteinske hiše, in zato je čisto pravilno, ako vajini sliki krasi soba za tete. Ker prababice, žal, nimamo, me moreta prav razumeti in priznati moje nežno vljudnost.«

»Nežno vljudnost! Če kdo od mene zahteva, naj počivam nasproti samemu sebi,« zagodrnja Ulrika.

»Vrinila se je pomota,« nadaljuje Harro. »Ti bi morala spati v postelji, nad katero visijo prababice Marge in Marga v tvoji postelji. Vidve sta vendar nerazdružljivi. Kako to boli, če se človeku podtikajo zle namere!«

»In še v okviru rumenega lesa kakor malik,« moleduje teta Ulrika.